

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-12/32
URBROJ: 50301-04/12-23-14

Zagreb, 20. srpnja 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/28*50-23-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	21-07-2023	
Klasifikacijska oznaka:	021-03/23-09/28	Org. jed. 65
Urudžbeni broj:	50-23-04	Pril. Vrij.
		- -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2022. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/23-09/28, URBROJ: 65-23-03, od 3. travnja 2023.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za djecu za 2022. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2022. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za djecu, aktom od 31. ožujka 2023., ukazuje na sljedeće:

U točki 2.1 „Osobna prava“ u vezi s navodima na stranici 14 koji se donosi na osobno pravo djeteta na život, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti da je, osim potrebe za nužnim pravovremenim intervencijama socijalne službe u obitelji djeteta, važna i kvalitetna međuresorna suradnja kako bi se osigurala kvalitetna skrb o djeci te pravovremena pomoć i podrška roditeljima. Nadalje, u točki 2.1.1 „Statusna prava“ na stranici 15 Izvješća, u odlomku „Statusna prava djece stranaca“, navodi se da je sporan važeći propis koji ne osigurava mogućnost da djeca automatizmom slijede boravišni status svojih roditelja pa se tako primjerice, djetetu rođenom u Republici Hrvatskoj, čiji je roditelj državljanin treće zemlje na dugotrajnom boravištu, odnosno na stalnom boravku, pravo na privremeni boravak priznaje tek u trajanju do godine dana. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da se dugotrajno boravište odobrava državljanima trećih zemalja sukladno odredbama Zakona o strancima („Narodne novine“, br. 133/20., 114/22. i 151/22.), a koje su usklađene s Direktivom Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenog 2003. o statusu državljanina trećih država s dugotrajnim boravištem, u kojoj su definirano propisani uvjeti za odobrenje dugotrajnog boravišta. Direktiva u članku 4. propisuje da države članice odobravaju status osobe s dugotrajnim boravištem državljanima trećih zemalja koji zakonito i neprekinuto borave na njezinu državnom području pet godina neposredno prije podnošenja odgovarajućeg zahtjeva, te propisuje i dodatne uvjete za stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravištem (članak 5. Direktive).

Slijedom navedenog, maloljetnoj djeci se ne može odobriti dugotrajno boravište suprotno odredbama Direktive koje su implementirane u Zakonu o strancima. Međutim, člankom 156. stavkom 1. točkom 6. Zakona o strancima, propisano je da se stalni boravak može odobriti državljaninu treće zemlje koji je maloljetno dijete koje živi u Republici Hrvatskoj čiji jedan od roditelja, u trenutku rođenja djeteta, ima odobren stalni boravak ili dugotrajno boravište uz suglasnost drugog roditelja. Sukladno navedenom, Zakon o strancima omogućava maloljetnoj djeci čiji je roditelj državljanin treće zemlje na dugotrajnom boravištu ili stalnom boravku, pod povoljnijim uvjetima reguliranje statusa putem instituta stalnog boravka. Nadalje, navodi se da se građani stranog državljanstva na radu i boravku u Republici Hrvatskoj pritužuju na teškoće reguliranja boravišnog statusa svoje djece. Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se, s obzirom da je u tijeku izrada zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, prilikom izrade voditi računa, koliko god je to moguće s obzirom na propise Europske unije, o smjernicama danim u Izvješću vezano za rok odobravanja privremenog boravka, kao i o olakšanom reguliranju statusa maloljetne djece čija su oba roditelja državljani trećih zemalja i koji su zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske.

U točki 2.1.3 „Pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb“, u vezi s navodima na stranici 22, kako u centrima za socijalnu skrb/područnim uredima Hrvatskog zavoda za socijalni rad (u daljnjem tekstu: područni uredi HZSR-a) nedostaje 700 stručnih radnika, Vlada Republike Hrvatske ističe da je tijekom 2021. odobreno novo zapošljavanje 200 stručnih radnika, a u 2022. odobreno je novo zapošljavanje 52 stručna radnika u područnim uredima HZSR-a. U odnosu na broj sistematiziranih stručnih radnika, u prosincu 2022. u područnim uredima HZSR-a nedostajalo je oko 14 % od potrebnog broja stručnih radnika, odnosno 1/7 od sistematiziranih radnih mjesta za stručne radnike bila je nepopunjena. Nadalje, vezano uz navod pravobraniteljice na stranici 22 Izvješća u kojem ističe kako godinama ukazuje na slabosti instituta posebnog skrbništva zbog materijalno - tehničke potkapacitiranosti ustanove i malog broja posebnih skrbnika te spominje izmjene Zakona o centru za posebno skrbništvo, Vlada Republike Hrvatske ističe da je tijekom 2022. Centru za posebno skrbništvo odobreno novo zapošljavanje 8 posebnih skrbnika na sistematizirana nepopunjena radna mjesta. U odnosu na broj sistematiziranih posebnih skrbnika, trenutno su u ovoj ustanovi nepopunjena 2 radna mjesta posebnih skrbnika. Naime, sistematizirano je 21 radno mjesto posebnog skrbnika, a zaposleno je 19 posebnih skrbnika, iako i zaposlenih 6 voditelja podružnice također, u dijelu radnog vremena, obavljaju poslove posebnog skrbnika (sukladno internom općem aktu ustanove). Vlada Republike Hrvatske također navodi da je odredbom članka 9. Zakona o Centru za posebno skrbništvo („Narodne novine“, broj 47/20.) propisano da ravnatelj u dijelu radnog vremena obavlja poslove posebnog skrbnika. Potrebno je napomenuti da navedeni Zakon nije imao izmjene i dopune, odnosno nije se prošla djelatnost ove ustanove.

Nadalje, u vezi s navodima pravobraniteljice koji se odnose na normative rada te broja zaposlenih u resoru socijalne skrbi, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano odobrava dodatna zapošljavanja stručnih radnika, kako u područnim uredima HZSR-a, tako i u domovima socijalne skrbi kako bi se osigurali i ojačali ljudski resursi u poslovima zaštite djece na svim razinama. Akcijskim planom razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2024. određeno je povećanje broja zaposlenih radnika u sustavu socijalne skrbi kojim se osigurava održivost razvoja socijalnih usluga te organiziranja edukacija i supervizija za podizanje kompetencija stručnjaka u socijalnoj skrbi. Također, predviđeno je uvođenje novih usluga namijenjenih podršci obitelji te u skladu s tim uvođenje i novih profila stručnih radnika za pružanje socijalnih usluga.

Vežano uz dio „Ostvarivanje sadržaja roditeljske skrbi“ stranice 23 i 24 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe da u slučajevima kada jedan od roditelja uporno krši sudsku odluku, Hrvatski zavod za socijalni rad (u daljnjem tekstu: HZSR), sukladno stručnoj procjeni, ako utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi, određuje neku od mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta. Stručni tim HZSR-a prati provođenje mjere kroz izvješća voditelja mjere, a voditelj mjere je dužan u slučaju procjene ugroženosti djeteta, obavijestiti stručni tim HZSR-a kako bi se moglo pravovremeno reagirati. Nadalje, vežano uz dio koji se odnosi na jačanje uloge voditelja mjera na stranici 25 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta, koji je stupio na snagu u srpnju 2022., proširena mogućnost imenovanja voditelja mjera na stručnjake koji su određene struke koja odgovara specifičnim potrebama obitelji te imaju znanja iz područja rada s djecom i obitelji. Navedenim Pravilnikom o izmjenama i dopunama povećan je i iznos novčane naknade voditelju mjere. Za provođenje mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, naknada voditelju mjere je uvećana sa 53,09 na 79,63 eura neto mjesečno, a naknada voditelju mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu uvećana je sa 106,18 na 132,72 eura neto mjesečno.

U vezi s navodima na stranici 30 Izvješća koji se odnose na nemogućnost realizacije smještaja u ustanovama socijalne skrbi za djecu s problemima u ponašanju, Vlada Republike Hrvatske ističe da na zamolbe područnih ureda HZSR-a i pružatelja usluga, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike posreduje i pruža podršku vežano uz teškoće realizacije smještaja ili premještaja djece s problemima u ponašanju.

U točki 2.1.3.1 „Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi“, pravobraniteljica navodi da država treba jačati sustav socijalnih usluga za obitelji i djecu, ubrzati deinstitucionalizaciju jačanjem razvoja odgovarajućih usluga u zajednici, proširiti i ojačati potporu sustavu udomiteljstva te razviti transparentne i učinkovite postupke posvojenja. S tim u vezi potrebno je istaknuti da je s ciljem prevencije izdvajanja djece iz vlastitih obitelji i osiguravanja podrške djeci i obiteljima u riziku, planirano zapošljavanje voditelja mjera intenzivne stručne pomoći i podrške te obiteljskih suradnika u domovima za djecu iz sredstva Nacionalnog programa oporavka i otpornosti. Standardi postupanja obiteljskih suradnika izrađeni su u okviru reformske mjere C4.3.R3 „Razvoj usluga u zajednici s ciljem prevencije institucionalizacije“ Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026., u suradnji s Fondom Ujedinjenih naroda za djecu - Ured u Hrvatskoj. Standardi postupanja obiteljskih suradnika doneseni su u prosincu 2022. i objavljeni na mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Doneseni su s ciljem da se obiteljima u riziku od zlostavljanja, zanemarivanja i socijalne isključenosti djece osigura pristup usluzi u zajednici usmjerenoj osnaživanju obitelji za funkcioniranje u svakodnevnom životu pružanjem praktične podrške, kako bi se omogućilo odrastanje djece u sigurnom i stimulativnom obiteljskom okruženju i preveniralo razdvajanje djece i roditelja. Namijenjeni su obiteljima s djecom u kojima postoji rizik od izdvajanja djece iz obitelji ili opasnost od pojave rizika, kao i obiteljima u kojima se planira povratak djeteta u obitelj, nakon mjera izdvajanja s ciljem unaprjeđenja roditeljskih vještina za svakodnevnu brigu o djeci. Aktivnosti obiteljskog suradnika osiguravat će se u okviru socijalne usluge psihosocijalne podrške obitelji ili uz mjere zaštite prava i dobrobiti djeteta propisane Obiteljskim zakonom („Narodne novine“ br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) u situacijama kada je procijenjen niski ili srednji rizik za razvoj djeteta. Obiteljski suradnik će se osigurati u svim županijama s ciljem osiguravanja regionalne ravnomyernosti te je u tu svrhu predviđeno zapošljavanje 40 obiteljskih

suradnika u državnim domovima socijalne skrbi (pružatelji usluga za djecu i centri za odgoj i obrazovanje).

Pored navedenog, u tijeku su aktivnosti unaprjeđenja provedbe mjera obiteljsko - pravne zaštite (edukacija i licenciranje voditelja mjera) u svrhu poboljšanja znanja i vještina voditelja mjera. Također, s ciljem podizanja kvalitete provedbe mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, predviđeno je zapošljavanje voditelja mjera intenzivnog nadzora u državnim domovima socijalne skrbi za djecu. Kontinuirano se širi usluga organiziranog stanovanja i otvaraju stambene jedinice za djecu koju je neophodno izdvojiti iz vlastitih obitelji, kako bi se prevenirala institucionalizacija djece, posebice u županijama u kojima ta usluga nije uopće dostupna ili su postojeći kapaciteti nedostatni u odnosu na potrebe, a osobito na području Koprivničko-križevačke i Međimurske županije. U Koprivničko-križevačkoj županiji, Centar za pružanje usluga u zajednici Svitanje otvorio je stambenu jedinicu i s danom 1. veljače 2023. započeo je s pružanjem usluge organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku. Usluga se provodi u kući u najmu, koja se nalazi u užem središtu grada Koprivnice, a kapacitet stambene jedinice za pet korisnika je popunjen. S obzirom na to da jedna stambena jedinica nije dostatna u odnosu na potrebe na području županije, u tijeku su aktivnosti širenja ove usluge. U tijeku su i aktivnosti otvaranja stambene jedinice za uslugu organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku za djecu u Gradu Čakovcu, za potrebe Međimurske županije, koje provodi Centar za pružanje usluga u zajednici Svitanje. Prepoznajući visoku rizičnost djece i obitelji na području Međimurske županije te kako bi se osigurala održivost usluga za djecu i obitelji razvijenih kroz Pilot - program „Faza III: Testiranje jamstva za djecu u Hrvatskoj” koji se provodio na sedam programskih lokacija u Međimurskoj županiji, Republika Hrvatska osnovala je Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje, kao javnu ustanovu socijalne skrbi za djecu.

Pored navedenog, u 2022. izrađen je Nacrt operativnog plana deinstitutionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj od 2022. do 2027., kojeg je prihvatila i Europska komisija. Plan je izrađen u svrhu daljnjeg razvoja usluga podrške u obitelji i zajednici i povećanja dostupnosti usluga, kako bi se smanjio broj ulazaka korisnika u institucije. Nadalje, u okviru projekta „Potpora poboljšanju socijalnih usluga u Hrvatskoj“, koji provodi Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u suradnji s Glavnom upravom za potporu strukturnim reformama Europske komisije, a uz tehničku potporu Northern Ireland Co-operation Overseas-a (NI-CO) iz Sjeverne Irske izrađeni su Standardi za udomiteljstvo za djecu s ciljem podizanja kvalitete skrbi o djeci u udomiteljskim obiteljima. U izradi Standarda sudjelovali su predstavnici resornog Ministarstva, inspekcije, HZSR-a, udomitelja, pružatelja socijalnih usluga i nevladinih organizacija. Standardi su podijeljeni u tri dijela: Prvi dio - Djeca i mladi, Drugi dio - Udomitelji te Treći dio - HZSR. U okviru projekta izrađena je i Knjižica za djecu u udomiteljskim obiteljima na jednostavnom jeziku i na temelju relevantnog hrvatskog zakonodavstva/smjernica i najbolje prakse.

Vežano uz točku 2.1.3.1 „Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi“, „Posvojenje“, 33 stranica Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe da je ministar rada, mirovinskoga sustava obitelji i socijalne politike u svibnju 2021. donio odluku o osnivanju Povjerenstva za analizu djece na smještaju radi praćenja postupanja i donošenja odluka u najboljem interesu djeteta. Jedna od zadaća Povjerenstva je i praćenje djece koja imaju ispunjene pretpostavke za posvojenje i za koju je procijenjeno da je posvojenje u njihovom interesu. Radi učinkovitog postizanja tog cilja održavaju se redoviti mjesečni sastanci sa stručnim radnicima područnih ureda HZSR-a na kojima se prati postupanje i sve aktivnosti koje

se poduzimaju radi trajnog zbrinjavanja djeteta kroz posvojenje. Na tim se sastancima kroz izravan kontakt sa stručnim radnicima i kroz uvid u aktivnosti, u odnosu na svako pojedino dijete, stručnim radnicima prema potrebi pruža stručna pomoć i podrška. Zajedničkim radom Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i stručnih radnika unaprijeđeno je područje posvojenja. Tijekom 2021. posvojeno je 152 djece, a tijekom 2022. godine 194 djece, dok je prosjek prethodnog desetogodišnjeg razdoblja od 2010. do 2020. bio prosječno 115 djece godišnje. Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike početkom ove godine iznijelo podatke o 190 posvojene djece tijekom 2022., no neka su posvojenja zasnovana krajem 2022. te je upis u Registar zasnovanih posvojenja izvršen nakon što su se stekle zakonske pretpostavke (protek žalbenog roka na rješenje o posvojenju), a što je bilo početkom 2023., međutim upis se vrši za 2022. Broj djece koja se posvajaju tijekom godine ovisi i o broju djece koja su stekla pretpostavke za posvojenje, kao i spremnosti potencijalnih posvojitelja da posvoje dijete koje ima zdravstvene ili razvojne teškoće, koje je više kronološke dobi, koje je pripadnik nacionalne manjine ili da posvoje više braće i sestara zajedno. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je porast broja posvojenja rezultat zajedničkog rada Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i područnih ureda HZSR-a.

Vezano uz navode o uhićenju hrvatskih državljanina u Zambiji na 34 stranici Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je od početka aktivno uključena, zajedno s mjerodavnim državnim tijelima i diplomacijom, u zaštiti prava i interesa osmero hrvatskih državljanina u Zambiji, sve do okončanja postupka i njihova povratka u Republiku Hrvatsku. Nastavno na Preporuku Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Broj: Su IV-28/2023-2, od 5. siječnja 2023., u postupcima priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka o međudržavnom posvojenju djece, a u kojima ne dolazi do primjene Konvencije o zaštiti djece i suradnji u vezi s međudržavnim posvojenjem („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, broj 5/13.), u daljnjem tekstu: Preporuka VSRH od 5. siječnja 2023., Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je 10. siječnja 2023. uputilo preporuku HZSR-u, kao nadležnom tijelu za postupak posvojenja u Republici Hrvatskoj, da u postupcima davanja mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje informira podnositelje zahtjeva kako se ne preporučuje posvajanje djece iz zemalja koje nisu potpisnice navedene Konvencije te preporuku da se prilikom obrade potencijalnih posvojitelja u dijelu ispitivanja interesa i sposobnosti za međudržavno posvojenje podnositelje zahtjeva na zapisničku izjavu upozna s Preporukom VSRH od 5. siječnja 2023. Također, spomenuto Ministarstvo preporučuje da se u okviru iste zapisničke izjave podnositeljima zahtjeva naglasi da je odluka o posvojenju djece iz država koje nisu potpisnice spomenute Konvencije njihova osobna odgovornost te da se prethodno u potpunosti informiraju o propisima te zemlje u području posvojenja. Nadalje, preporučeno je da kada nadležni područni ured HZSR-a dobije obavijest suda o priznanju strane sudske odluke o međudržavnom posvojenju, temeljem Preporuke VSRH od 5. siječnja 2023., u skladu s člankom 216. stavkom 1. Obiteljskog zakona, ponudi djetetu i posvojitelju savjetodavnu pomoć nakon zasnivanja posvojenja. Nadalje, nastavno na Preporuku VSRH od 5. siječnja 2023., Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike će, do donošenja propisa, na zahtjev suda u postupcima priznanja stranih sudski odluka o posvojenju vršiti provjeru jesu li predlagatelji upisani u Registar potencijalnih posvojitelja i o tome obavijestiti sud u roku od 30 dana.

Također, nastavno na inicijativu pravobraniteljice, resorna ministarstva su pristupila izradi Zakona o dopunama Zakona o međunarodnom privatnom pravu („Narodne novine“, broj 67/23.), koji je stupio na snagu u lipnju 2023., a kojim se dodatno uređuje zakonodavni okvir kojim se regulira postupak priznanja stranih sudskih odluka o posvojenju.

Zakonom o međunarodnom privatnom pravu je propisano da će se strana sudska odluka o posvojenju djeteta iz zemlje koja nije stranka međunarodnog ugovora kojim se uređuje pitanje međunarodnog posvojenja priznati nakon što sud diplomatskim putem provjeri autentičnost te odluke i ako je podnositelj prijedloga, uz dokaz iz članka 67. stavka 1. istoga Zakona, podnio i dokaz o legalizaciji te odluke sukladno zakonu kojim se uređuje legalizacija isprava u međunarodnom prometu. U postupku priznanja sud Republike Hrvatske će od ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi zatražiti podatak da je posvojitelj upisan u Registar potencijalnih posvojitelja u Republici Hrvatskoj, ako je posvojitelj u trenutku zasnivanja posvojenja bio obvezan upisati se u Registar potencijalnih posvojitelja u Republici Hrvatskoj. Sud Republike Hrvatske dužan je pravomoćnu sudsku odluku o priznanju strane sudske odluke dostaviti na znanje ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi i HZSR-u radi upisa u Registar posvojenja i praćenja prilagodbe djeteta u posvojiteljskoj obitelji sukladno zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi.

U vezi s navodima u točki 2.1.4.1 „Nasilje i zanemarivanje u obitelji“ na stranici 38, Vlada Republike Hrvatske ističe da su postupanja stručnih radnika sustava socijalne skrbi vezano uz žrtve nasilja u obitelji propisana odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 70/17., 126/19., 84/21. i 114/22.) i Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji. U situacijama nasilja ili iskazane bojazni od mogućeg počinjenja nasilja, žrtve nasilja u obitelji, u zaštiti svojih prava mogu se obratiti nadležnom područnom uredu HZSR-a, policiji, udrugama civilnog društva te skloništima za žrtve nasilja. Područni uredi HZSR-a imaju širok spektar djelovanja i uloga: od prevencije, procjene rizika za sigurnost djeteta i procjene razvojnih potreba djeteta, procjene dobrobiti djeteta u situacijama razdvojenog i konfliktnog roditeljstva, procjene kapaciteta roditelja za promjene, izrade stručnih mišljenja i prijedloga, izrade individualnog plana, različitih intervencija u zaštiti djece i mladih, tretmana, poduzimanja i evaluacije provođenja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta. Područni ured HZSR-a u svom je postupanju dužan, odmah po saznanju ili zaprimanju obavijesti o nasilju žurno i bez odgode izvršiti prijavu policiji, bez obzira je li to već učinilo drugo tijelo. Također je dužan sukladno Protokolu poduzeti sve aktivnosti pomoći žrtvi u okviru nadležnosti, koje uključuje podršku i pomoć žrtvi u unaprjeđenju zaštite žrtava nasilja u obitelji, prevenciju novog nasilja u obitelji te razvoj mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju u obitelji. Žrtve se obavezno informiraju o mogućnosti smještaja u skloništa, sigurne kuće te se sukladno odluci žrtve poduzimaju aktivnosti njezinog zbrinjavanja. U postupcima zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta, područni ured HZSR-a procjenjuje najbolji interes i dobrobit djeteta te u skladu s istim poduzima daljnje mjere. U svojim postupcima područni uredi HZSR-a nužno moraju zadržati dijete u fokusu, voditi se potrebama i pravima djeteta, štiti dobrobit djeteta te iz perspektive djeteta procijeniti potrebu i njegov najbolji interes (uključiti dijete). Sigurnost djeteta je jedan od najvažnijih ciljeva svih stručnih intervencija područnih ureda HZSR-a i temelj zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta. U procjeni najboljeg interesa i dobrobiti djeteta važno je utvrditi: imaju li roditelji kapacitete za adekvatnu skrb o djetetu i svim njegovim potrebama, mogu li uz stručnu pomoć i podršku otkloniti pogreške i propuste u obavljanju svojih roditeljskih zadaća i stvoriti potrebne uvjete za život s djetetom u vlastitoj obitelji ili je dijete potrebno izdvojiti iz obitelji i privremeno ga povjeriti drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi dok se u obitelji ne postignu potrebne promjene ili dok se ne stvore uvjeti za posvojenje djeteta.

Nadalje, potrebno je istaknuti da je pandemija koronavirusa zasigurno negativno utjecala na mentalno zdravlje kako odraslih, tako i djece. Djeca su se tijekom intenzivnog zatvaranja početkom pandemije, organiziranjem nastave na daljinu, još snažnije povukla, socijalno distancirala te se nasilje koje se najčešće ranijih godina evidentiralo u fizičkom i

verbalnom obliku, neposrednim kontaktom dionika, sada preselilo na društvene mreže. Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike od 2020. nositelj projekta „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji - Za nasilje nema opravdanja“, u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa i uprave i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima. Projekt je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda te će se provoditi do 30. rujna 2023. Jedan od elemenata Projekta odnosi se na aktivnosti usmjerene na podizanje javne svijesti u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Provedena je medijska kampanja s ciljem podizanja svijesti stručne i šire javnosti o važnosti prevencije nasilja, štetnosti i neprihvatljivosti nasilničkog ponašanja te je provedeno oglašavanje putem medija (tv, radio, internet).

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, 25. studenoga 2022., održana je Nacionalna konferencija u Gradskoj knjižnici Požega. Jedan od elemenata Projekta odnosi se na jačanje kapaciteta stručnjaka i unaprjeđenja međuresorne suradnje u području prevencije i zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Tijekom 2022. održane su edukacije na temu „Prevencija i sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja“ na kojima su sudjelovali stručni radnici područnih ureda HZSR-a na području cijele Republike Hrvatske, a koji postupaju po predmetima nasilja u obitelji. Provedena je i edukacija za stručnjake iz sustava socijalne skrbi za pružanje usluge psihosocijalnog tretmana radi prevencije nasilnog ponašanja. Temeljem definiranih projektnih aktivnosti, tijekom 2023. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike planira provedbu edukacija za državne službenike s ciljem senzibilizacije i postupanja po odredbama tzv. Istanbulske konvencije, kao i nastavak edukacija za stručnjake svih relevantnih dionika (iz sustava socijalne skrbi, policije, pravosuđa, zdravstva, školstva) u području zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koji nisu predstavnici županijskih timova, kao i nastavak edukacija za voditelje i članove županijskih timova za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Unutar Projekta provode se i aktivnosti usmjerene na osiguravanje usluge besplatne 24-satne telefonske linije kao dio sustava prevencije od nasilja i zaštite žrtava s posebnim naglaskom na žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji. Aktivnost se provodi u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa i uprave i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima. Od 2020. Projektom je omogućen rad Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja (u daljnjem tekstu: NPC) 24 sata sedam dana u tjednu uključujući vikende, praznike i blagdane, a za osiguranje linije 24/7 zaposleno je dodatnih pet pružatelja podrške, koji pružaju podršku u prostorijama u kojima djeluje NPC. Djelokrug NPC-a obuhvaća informiranje o pravima žrtve kaznenih djela i prekršaja, svjedoče, pružanje emocionalne podrške, upućivanje na relevantne organizacije civilnog društva i institucije i pomoć pri ispunjavanju obrasca zahtjeva novčane naknade.

U vezi s navodima o nasilju nad djecom na stranici 39 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je u okviru Nacionalnog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine, kao poseban cilj istaknuta zaštita djece od svih oblika nasilja. Ostvarenjem ovoga posebnog cilja unaprijedit će se sustav za eliminaciju svih oblika nasilja nad djecom, počev od tjelesnog, psihičkog i seksualnog zlostavljanja, nasilja u obitelji, ali i nasilja među vršnjacima te nasilja u digitalnoj sferi. Predviđene mjere osiguravaju pružanje podrške djeci žrtvama i svjedocima nasilja, dok se u radu s osjetljivim skupinama predviđa rad s djecom žrtvama i počiniteljima međuvršnjačkog nasilja i njihovim roditeljima.

Vežano uz dio 2.2. Izvješća „Prava djece kao članova društvene zajednice“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine i Akcijskim planom za prava djece za razdoblje 2022. do 2024. godine, u okviru posebnog cilja 3. Sudjelovanje djece u odlučivanju

na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini i predviđenih mjera za provedbu ovoga cilja, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u kolovozu 2022. naručilo izradu smjernica za kreiranje procedura za uključivanje djece u donošenju javnih dokumenata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te je u prosincu 2022. sklopilo Ugovor o izravnoj dodjeli financijskih sredstava sa Savezom društava Naša djeca za provođenje aktivnosti na osnivanju i podršci u djelovanju Dječjih gradskih i općinskih vijeća, na području cijele Republike Hrvatske. U području sudjelovanja djece u alternativnoj skrbi, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je poduzelo aktivnosti na osnivanju Vijeća udomljene djece i mladih u područnim uredima HZSR-a u sjedištu županije.

Vežano uz navod pravobraniteljice na stranici 52 Izvješća o tome da se stopa pohađanja predškolskih ustanova nije povećala prethodnih godina, Vlada Republike Hrvatske napominje da broj djece upisane u ustanove koje provode cjelodnevne i/ili poludnevne programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u pedagoškoj godini 2022./2023. iznosi 140.954 djece, pedagoške godine 2021./2022. iznosio je 135.566 djece, pedagoške godine 2020./2021. iznosio je 130.883 djece, dok je pedagoške godine 2019./2020. iznosio 127.824 djece, iz čega je razvidan trend povećanja pohađanja ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u posljednjih nekoliko godina. Nadalje, vežano uz navod o geografskim razlikama u kriterijima za upis u rani odgoj i obrazovanje, Vlada Republike Hrvatske napominje da je člankom 20. stavkom 1. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13., 98/19. i 57/22.) propisano da svako dijete rane i predškolske dobi ima pravo upisa u dječji vrtić ili školsku ustanovu u kojoj se izvodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje te su propisane prednosti pri upisu, na način da prednost pri upisu u dječji vrtić kojemu je osnivač jedinica lokalne ili područne/regionalne samouprave za iduću pedagošku godinu imaju djeca koja do 1. travnja tekuće godine navršše četiri godine života, a ako dječji vrtić kojemu je osnivač jedinica lokalne ili područne/regionalne samouprave ne može upisati svu prijavljenu djecu, nakon upisa djeca koja do 1. travnja tekuće godine navršše četiri godine života, djeca se upisuju na način da prednost pri upisu imaju djeca roditelja invalida Domovinskog rata, djeca iz obitelji s troje ili više djece, djeca oba zaposlena roditelja, djeca s teškoćama u razvoju i kroničnim bolestima koja imaju nalaz i mišljenje nadležnog tijela iz sustava socijalne skrbi ili potvrdu izabranog pedijatra ili obiteljskog liječnika da je razmjer teškoća u razvoju ili kronične bolesti okvirno u skladu s listom oštećenja funkcionalnih sposobnosti sukladno propisu kojim se uređuje metodologija vještačenja, djeca samohranih roditelja, djeca jednoroditeljskih obitelji, djeca osoba s invaliditetom upisanih u Hrvatski registar osoba s invaliditetom, djeca koja su ostvarila pravo na socijalnu uslugu smještaja u udomiteljskim obiteljima, djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića te djeca roditelja koji primaju doplatak za djecu ili roditelja korisnika zajamčene minimalne naknade.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da način ostvarivanja prednosti pri upisu utvrđuje osnivač dječjeg vrtića, ali da isti ne može biti neusklađen sa zakonskim propisima te da su, slijedom navedenog, geografske razlike u kriterijima za upis iznimka, a ne pravilo. Vežano uz navod o ovisnosti predškolskih programa o lokalnim proračunima, Vlada Republike Hrvatske napominje da financiranje ustanova koje provode rani i predškolski odgoj i obrazovanje proizlazi iz decentraliziranih sredstava državnog proračuna, ali i da Ministarstvo znanosti i obrazovanja kontinuirano izdvaja dodatna sredstva za provedbu istoga. U vremenskom razdoblju od 2016. do 2021. za odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi s teškoćama, dječjim vrtićima dodijeljeno je dodatnih oko 6.900.000,00 eura, za odgoj i obrazovanje djece pripadnika nacionalnih manjina dodijeljeno je dodatnih oko 1.000.000,00 eura, za odgoj i obrazovanje darovite djece dodijeljeno je dodatnih oko 1.900.000,00 eura, za odgoj i obrazovanje djece upisane u obvezni program predškole dodijeljeno je dodatnih oko

4.000.000,00 eura te je za odgoj i obrazovanje djece romske nacionalne manjine dodijeljeno dodatnih oko 2.145.000,00 eura. Nadalje, Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021. - 2026., Republika Hrvatska je osigurala 219 milijuna eura za infrastrukturna ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju dječjih vrtića s ciljem otvaranja novih 22.500 upisnih mjesta te dodatnih 45 milijuna eura za povećanje kapaciteta u predškolskom odgoju i obrazovanju koja su osigurana kroz novi višegodišnji financijski okvir EU, PKK 2021. - 2027. Nadalje, a vezano uz navode koji se odnose na nezaposlene roditelje, djecu s teškoćama i djecu pripadnike romske nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske napominje da svako dijete rane i predškolske dobi ima pravo upisa u dječji vrtić ili školsku ustanovu u kojoj se izvodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Djeca nezaposlenih roditelja imaju jednaka prava kao i druga djeca te se u dječji vrtić upisuju sukladno broju upisnih mjesta. Kao što je već prethodno spomenuto, zakonski je regulirana prednost pri upisu u dječji vrtić za djecu s teškoćama. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da djeca pripadnici romske nacionalne manjine sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu na ravnopravnoj osnovi s drugima te da je Nacionalnim planom za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine svakom djetetu rane i predškolske dobi romske nacionalnosti omogućeno besplatno pohađanje dječjeg vrtića.

Nadalje, a vezano uz podneske roditelja navedene na stranici 52 Izvješća koji se odnose na mjesto prebivališta djeteta, Vlada Republike Hrvatske napominje da je člankom 20. stavkom 4. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano da prednost pri upisu u dječji vrtić imaju djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića. Također, nema zapreke za upis djece koja navršavaju godinu dana života nakon redovitog upisnog roka ako dječji vrtić ima kapaciteta za upis. Vezano uz navode da je kriterije upisa djece u dječji vrtić, nužno propisati na nacionalnoj razini, Vlada Republike Hrvatske napominje da je isto već uređeno člankom 20. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju. Vezano uz navode da je kriterij prebivališta kao uvjet za upis djece u dječji vrtić najčešći predmet pritužbi zbog zahtjeva da oba roditelja imaju prebivalište na području (JLS) na kojem se vrtić nalazi, Vlada Republike Hrvatske napominje da se u Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju ne spominje prebivalište roditelja već je propisano da prednost pri upisu u dječji vrtić imaju djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića. U vezi s navodom da je djeci nezaposlenih roditelja uslijed nedostatka kapaciteta i propisanih kriterija najčešće uskraćeno pravo upisa u vrtić te su time dovedena u nejednaki položaj, Vlada Republike Hrvatske ističe da nemogućnost upisa u pojedini dječji vrtić zbog nedostatka kapaciteta, omogućavanja prednosti upisa djeci ranjivih skupina i djeci čiji su roditelji zaposleni te iz tog razloga imaju prijeku potrebu za uključivanjem djeteta u dječji vrtić ne uskraćuje pravo upisa djetetu nezaposlenih roditelja. Potrebno je ponovo napomenuti da je Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju definirano da svako dijete rane i predškolske dobi ima pravo upisa u dječji vrtić ili školsku ustanovu u kojoj se izvodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Vezano uz navode o pritužbama zbog otežanog upisa u dječje vrtiće zbog roditeljnog dopusta majke, financijskog dugovanja roditelja prema općini ili statusa stranog državljanstva, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano tko ostvaruje prednost pri upisu te način ostvarivanja prednosti. Slijedom navedenoga, razvidno je da je riječ o pojedinačnim slučajevima, a ne o praksi.

Nadalje, a u vezi s navodom na stranici 55 Izvješća, potrebno je napomenuti da je pritužba koju upućuju roditelji, a koja se odnosi na odgojiteljice koje privremeno brinu o djeci i promjeni organizacije rada tijekom godišnjih odmora neosnovana, jer svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo na bolovanje i godišnji odmor. Slijedom navedenoga, razvidno je da su očekivanja roditelja da će o njihovom djetetu svaki dan, neizostavno, brinuti ista odgojiteljica i da neće dolaziti do promjena u organizaciji rada zbog godišnjih odmora

neopravdana. Vezano uz pritužbe roditelja radi neprilagođenosti radnog vremena dječjih vrtića potrebama roditelja, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u sklopu Projekta „Nastavak unaprjeđenja usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja“ u otprilike 120 dječjih vrtića diljem Republike Hrvatske organizirano poslijepodneвно radno vrijeme te boravak djece u dječjem vrtiću do večernjih sati. Nadalje, sukladno odredbama Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.), dijete ima pravo u dječjem vrtiću boraviti najviše 10 sati dnevno. Naime, svaku pritužbu je potrebno razmotriti detaljno jer pojedini roditelji imaju želju za boravkom djeteta u vrtiću i do 15 sati dnevno što nije zakonski moguće jer isto nije usmjereno prema dobrobiti djeteta. Vezano uz zaprimanje pritužbe roditelja na ograničavanje prisutnosti roditelja u skupini novoupisanog djeteta tijekom prilagodbe, Vlada Republike Hrvatske napominje da roditelji prisustvuju u skupini tijekom adaptacije djeteta, ali da se vrijeme prisustva postupno skraćuje kako bi se dijete priviklo i kako bi ostala djeca u skupini mogla ostvariti pravo na neometani odgoj i obrazovanje. Potrebno je ponovno istaknuti da pojedini roditelji imaju zahtjeve koji nisu usklađeni s organizacijom rada dječjeg vrtića, primjerice zahtjev za cjelodnevnim boravkom u skupini s djetetom te da je svaku pritužbu potrebno detaljno razmotriti. Vezano uz tvrdnju da ravnatelj u isto vrijeme obavlja poslove odgojitelja i/ili stručnog suradnika u dječjem vrtiću, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je člankom 21. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano da se s osobom imenovanom za ravnatelja dječjeg vrtića sklapa ugovor o radu na rok od pet godina u punom radnom vremenu.

U točki 2.3.2 „Osnovnoškolsko obrazovanje“ na stranici 56 Izvješća, slijedom izvještavanja o prijavama vezanim uz dostupnost obrazovanja u osnovnoškolskom obrazovanju, odnosno nemogućnost upisa djeteta u školu bližu adresi stanovanja ili adresi na kojoj roditelj radi, Vlada Republike Hrvatske navodi kako je upisno područje za osnovne škole definirano člancima 16. i 18. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. - ispravak, 90/11., 5/12., 16/12., 86/12., 126/12. - pročišćeni tekst, 94/13., 152/14., 7/17., 68/18., 98/19., 64/20. i 151/22.) te člankom 2. Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.). Vlada Republike Hrvatske ističe kako je moguć upis učenika u školu izvan upisnog područja, ali u tom slučaju osnivač nije dužan snositi troškove prijevoza učenika. Nadalje, organizacija produženog boravka od I. do IV. razreda osnovne škole u nadležnosti je osnivača školske ustanove, koji se sukladno članku 34.a Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, organizira u skladu s prostornim mogućnostima i uvjetima škole. Svake školske godine povećava se broj skupina produženog boravka.

Vezano uz prijedloge za poboljšanja obrazovnih prava djece koji se odnose na prehranu učenika u osnovnim školama na stranici 58 te na stranici 74 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je donijela Odluku o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023. („Narodne novine“, broj 156/22.), koja je usklađena s Normativima za prehranu učenika u osnovnoj školi („Narodne novine“, broj 146/12.) i Nacionalnim smjernicama za prehranu učenika u osnovnim školama (Ministarstvo zdravstva, 2013.), a kojom je propisano financiranje, odnosno sufinanciranje prehrane po učeniku u iznosu od 1,33 eura/10,00 kuna po danu. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, propisano da je u nadležnosti osnivača školske ustanove utvrđivanje nutricionističkih zahtjeva, uvjeta i načina organiziranja prehrane.

Vežano uz navode o postavljaju automata punjenih slatkišima, grickalicama i slatkim pićima u prostore škole na stranici 58 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je člankom 59. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, u školskim ustanovama zabranjena prodaja proizvoda koji nisu u skladu s ciljevima odgoja i obrazovanja te Ministarstvo znanosti i obrazovanja kontinuirano upozorava škole i osnivače o potrebi pridržavanja Nacionalnih smjernica za prehranu učenika u osnovnim školama.

Nadalje, u Izvješću se upozorava na ugroženost prava djeteta na obrazovanje uslijed razvoda braka roditelja pri čemu oba roditelja ne postižu suglasje oko upisa djeteta u određenu školu. Uz potpuno razumijevanje situacije u kojoj se djeca nalaze zbog rastave braka roditelja, u najboljem interesu djece školske ustanove odobravaju upis djeteta u školu prema upisnom području bez obzira na nedostatak pristanka jednog roditelja jer je dijete prema članku 12. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, školski obveznik.

Na stranici 62 Izvješća ukazuje se na potrebu posebne provjere sposobnosti odgojno-obrazovnih radnika za obavljanje odgojno-obrazovnog rada s djecom. S tim u vezi potrebno je napomenuti da bi time odgojno-obrazovni radnici bili u nejednakom položaju u odnosu na ostale radnike u javnim službama. Naime, odgojno-obrazovni radnici obrazuju se na za to predviđenim visokom učilištima te su obvezni polagati stručni ispit kojim dokazuju stručnost i samostalnost u radu. Zdravstvene i psihofizičke sposobnosti djelatnika definirane su nizom propisa, a u izoliranim slučajevima vezanima uz pojedine odgojno-obrazovne radnike postupa se i sankcionira sukladno važećim propisima.

Vežano uz navode na stranici 64 Izvješća da je pravobraniteljica preporučila uvođenje alternativnih izbornih nastavnih sadržaja za djecu koja ne pohađaju izborni vjeronauk u školi, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo znanosti i obrazovanja kontinuirano, neovisno o preporukama pravobraniteljice, prati i informira škole o obvezi brige o učenicima koji ne pohađaju bilo koju izbornu nastavu. Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim voditi brigu o svakom djetetu koje ne pohađa određeni izborni predmet, neovisno o tome radi li se o vjeronauku/informatici/stranom jeziku. Prilikom izrade rasporeda sati, škole vode brigu o tome da izborni predmeti budu na početku ili kraju dnevnog rasporeda, kad god to organizacijske mogućnosti škole dopuštaju.

Na stranici 74 Izvješća vežano uz prijedlog: „Prilikom prijelaza djeteta iz jedne odgojno-obrazovne ustanove u drugu, uvažavati individualne karakteristike te osigurati prijenos informacija o djetetu”, potrebno je naglasiti da se ispis iz jedne te upis u drugu školsku ustanovu odvija sukladno važećim propisima. Budući da se za svakog učenika vodi pedagoška dokumentacija i evidencija ne postoji zapreka da školske ustanove međusobno u službenoj komunikaciji razmijene dostupne informacije o učeniku kako bi proces prilagodbe u novoj sredini tekao što uspješnije. Vežano uz prijedlog: „Osigurati sadržaje odgoja i obrazovanja za ljudska/dječja prava u programima učiteljskih nastavničkih studija”, potrebno je ukazati na autonomiju sveučilišta i odobrene studijske programe. Vežano uz prijedlog: „Na početku pedagoške/školske godine upoznati roditelje s pravima i obvezama, internim aktima ustanove, protokolima postupanja, mogućnostima njihovog sudjelovanja i suradnje te o proceduri obraćanja u slučaju upita i/ili pritužbi”, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo znanosti i obrazovanja sustavno upozorava škole na provođenje propisa koji ukazuju na potrebu redovitog i pravovremenog obavješćavanja roditelja o njihovim pravima i obvezama. Razrednici su dužni sukladno članku 14. stavku 2. Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 112/10., 82/19., 43/20. i 100/21.) informirati roditelje na roditeljskim sastancima i individualnim informativnim

razgovorima o metodama, načinima i postupcima vrednovanja i ocjenjivanja te drugim internim aktima škole koji su objavljeni na mrežnim stranicama školskih ustanova. Roditelji se mogu obratiti ravnatelju školske ustanove ukoliko ne dobiju potrebne informacije o uspjehu njegova djeteta, a imaju pravo na pisane i usmene predstavke (primjedbe, komentare i sugestije) koje podnose ravnatelju i/ili vijeću roditelja što je također regulirano propisima.

Vezano uz točku 2.3.3 „Srednjoškolsko obrazovanje“ u dijelu koji se odnosi na postupak javnog savjetovanja o izmjenama i dopunama Pravilnika o elementima i kriterijima za vrednovanje kandidata za upis u I. razred srednje škole navedeno je kako je predloženo da se izmjenama i dopunama navedenog Pravilnika definiraju posebne odredbe o vrednovanju kandidata koji su prethodno obrazovanje završili u inozemstvu te da se zadrži pravo dodatnog vrednovanja jednim bodom za kandidate sa zdravstvenim teškoćama i za kandidate čiji su uvjeti obrazovanja bili otežani uslijed ekonomskih, socijalnih i odgojnih čimbenika. Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj Odluci (broj: U-11-2178/2015, od 8. studenoga 2016.) utvrdio da ministar znanosti i obrazovanja nije ovlašten ustanovljavati nova prava nego samo elemente i kriterije za izbor kandidata u I. razred. Nadalje, utvrdio je da se odredbom članka 22. Pravilnika o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole („Narodne novine“, broj 49/15.) djecu hrvatske državljanke, a koji su se školovali u obrazovnom sustavu drugih zemalja (izvan Republike Hrvatske), stavlja u povoljniji položaj nasuprot ostalim kandidatima te je stoga ukinuo odredbe članka 22. toga Pravilnika. Navedena Odluka primjenjuje se od 1. ožujka 2017. Vlada Republike Hrvatske napominje da je uzela u obzir preporuke pravobraniteljice te je omogućila da učenici s težim zdravstvenim teškoćama koji su osnovnu školu ili dio osnovnoškolskog obrazovanja završili prema primjerenom obliku obrazovanja ostvare pravo preliminarnog rangiranja. Potrebno je napomenuti da se izmjenama i dopunama spomenutog Pravilnika učeniku koji se obrazuje u otežanim uvjetima temeljem kojih je ishodio potrebnu dokumentaciju, ne ukida tzv. posebni element vrednovanja za upis u željeni program obrazovanja, već mu se omogućava prednost ukoliko se nalazi na zadnjem mjestu ljestvice poretka i ima isti broj bodova kao kandidat koji ne ostvaruje poseban element vrednovanja. Nadalje, izmjene i dopune Pravilnika ne uspostavljaju nove elemente i kriterije vrednovanja, a kandidati zadržavaju sva svoja dosadašnja prava koja im se i dalje vrednuju i prepoznaju. Vlada Republike Hrvatske smatra da naši nacionalni propisi stavljaju težište na zaštitu prava i interesa svih učenika, odnosno osiguravanje jednakosti obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim interesima, ostvarenim rezultatima i sposobnostima.

Vezano uz postupak javnog savjetovanja o odluci o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2022./2023. u Izvješću je navedeno kako je predloženo da se preispitaju rokovi za provođenje dodatnih ispita i provjera te unos rezultata s obzirom na to da uključuju i dane vikenda te rokove za prigovor. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je prijedlog pravobraniteljice prihvaćen te je Ministarstvo znanosti i obrazovanja uskladilo datume i unijelo nove rokove u odluku.

Nadalje, a vezano uz učenje temeljeno na radu u strukovnim školama (praktičnu nastavu/stručnu praksu), u Izvješću je navedeno da je pravobraniteljica ponovo preporučila Ministarstvu znanosti i obrazovanja da škole informiraju roditelje i učenike o pravima učenika za vrijeme realizacije učenja temeljenog na radu te o mogućnostima njihove zaštite, pomogne učenicima pri odabiru poslodavca, prati rad učenika kod poslodavca i pravodobno zaštiti prava učenika. Također navedeno je kako je pravobraniteljica u postupku e-Savjetovanja o izmjeni i dopuni Zakona o strukovnom obrazovanju, navela prijedloge za uređenje kaznenih i prekršajnih djela koja su zapreka za obavljanje poslova mentora učeniku u učenju temeljenog

na radu, uz provjeru (ne)osuđivanosti tih osoba od strane poslodavaca. Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja, temeljem dosadašnje suradnje sa svim nadležnim ustanovama, uključujući i Ured pravobraniteljice za djecu i pristiglih komentara putem e-Savjetovanja, člankom 26.a Zakona o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“, br. 30/09., 24/10., 22/13., 25/18. i 69/22.), po prvi put propisalo obveze i dužnosti mentora kod poslodavaca, kao i uvjete za mentora te zapreke za obavljanje poslova mentora. Nadalje, potrebno je istaknuti kako članak 38. Zakona o strukovnom obrazovanju, propisuje da inspeksijski nadzor nad provođenjem praktične nastave i vježbi kod poslodavca u dijelu primjene propisa o radu, sigurnosti i zaštite na radu obavljaju tijela određena posebnim propisima. Navedenim člankom Zakona po prvi put se propisuje kako će stručni nadzor nad izvođenjem učenja temeljenog na radu kod poslodavca provoditi povjerenstvo kojeg će činiti predstavnici ministarstva nadležnog za gospodarstvo, ustanove za strukovno obrazovanje, agencije nadležne za strukovno obrazovanje, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore te da će način provođenja stručnog nadzora nad izvođenjem učenja temeljenog na radu kod poslodavca propisati ministar nadležan za gospodarstvo nakon prethodno pribavljenog mišljenja Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore, uz prethodnu suglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je člankom 57. Zakona o obrtu („Narodne novine“, br. 143/13., 127/19. i 41/20. - ispravak) propisano da program stjecanja osnovnih znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu donosi ministar nadležan za poduzetništvo i obrt na prijedlog Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore, uz prethodnu suglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja. Odluka o Programu stjecanja osnovnog znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu donesena je 16. rujna 2020. („Narodne novine“, broj 107/20.), a sastavni dio navedene Odluke je Program stjecanja osnovnog znanja o poučavanju učenika za mentore u gospodarstvu.

U točki 2.4 „Zdravstvena prava“, „Zaštita mentalnog zdravlja djece i adolescenata“ vezano uz navode na stranici 75, Vlada Republike Hrvatske ističe da je upoznata s trendom porasta broja djece i adolescenata kojima je potrebna psihijatrijska skrb u bolničkom sustavu u Republici Hrvatskoj. Vezano uz prostorne i kadrovske kapacitete za bolničko liječenje djece s poteškoćama mentalnog zdravlja kod kojih postoji potreba za tom vrstom zdravstvene zaštite, Ministarstvo zdravstva zatražilo je od četiri klinička bolnička centra (Zagreb, Rijeka, Osijek i Split) izvješće o mjerama i aktivnostima koje su do sada poduzeli ili planiraju poduzeti kako bi imali pregled učinjenoga i planiranoga iz ovoga područja. Klinički bolnički centar Osijek izvijestio je kako u 2023. planira zapošljavanje dodatnog zdravstvenog kadra za potrebe Zavoda za dječju i adolescentnu psihijatriju te da u skladu s mogućnostima provode mjere i aktivnosti kako bi unaprijedili rad i kvalitetu Zavoda. Klinički bolnički centar Split također planira daljnje povećanje broja zdravstvenih radnika u ovoj djelatnosti, posebice specijalista dječje i adolescentne psihijatrije, što je preduvjet za uspostavu stacionarnog odjela. Za navedenu djelatnost imaju uspostavljenu dnevnu bolnicu, specijalističko - konzilijarnu službu i hitnu prijemnu službu u okviru Klinike za psihijatriju. Klinički bolnički centar Rijeka izvijestio je kako će zbog nedostatnog broja specijalista/subspecijalista dječje i adolescentne psihijatrije poduzeti niz dodatnih mjera u organizaciji službe unutar Klinike za psihijatriju te da će nastojati uz dodatne promjene u organizaciji rada omogućiti zbrinjavanje gravitirajuće djece i adolescenata koji trebaju takvu skrb. Klinički bolnički centar Zagreb izvijestio je kako ima dovoljan broj specijalista, užih specijalista i specijalizanata dječje i adolescentne psihijatrije, ali zbog građevinskih radova radi sanacije oštećenja nastalih kao posljedica potresa nije zasad moguća uspostava zatvorenog stacionarnog odjela, što je planirano još 2019.

Nadalje, planiranim dodatnim financijskih sredstvima u državnom proračunu za 2023. koje je osigurala Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva zdravstva, uspostaviti će se djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije stacionarnog tipa u Neuropsihijatrijskoj bolnici „Dr. Ivan Barbot“ Popovača, za kroničnu dječju psihijatriju i forenzičku dječju psihijatriju. Time će navedena bolnička ustanova postati nacionalna psihijatrijska ustanova u Republici Hrvatskoj za smještaj i liječenje maloljetnih psihijatrijskih pacijenata počinitelja kaznenih djela u stanju neubrojivosti.

Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo zdravstva donijelo Dopunu Nacionalnog plana specijalističkog usavršavanja zdravstvenih radnika za petogodišnje razdoblje 2020. - 2024. („Narodne novine“, broj 103/20.), kojom se odobrava dodatan broj specijalizacija iz dječje i adolescentne psihijatrije.

Vezano uz cijenu dijagnostičkih i terapijskih postupaka za djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije, Ministarstvo zdravstva je zatražilo od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje da zajedno sa stručnim društvima za dječju i adolescentnu psihijatriju Hrvatskog liječničkog zbora razmotre prilagodbu cijena dijagnostičkih i terapijskih postupaka, kako bi ista odgovarala složenosti pregleda i obrade, uzimajući pritom u obzir sve specifičnosti ove djelatnosti i vulnerabilnost skupine djece i mladih s problemima mentalnog zdravlja.

Nadalje, vezano uz točku 2.5.3.5 na stranici 95 Izvješća, potrebno je napomenuti da dječji proračun Republike Hrvatske za trogodišnje razdoblje prikazuje ukupno planirane rashode i izdatke u državnom proračunu namijenjene za ostvarivanje dječjih prava za proračunsku godinu i projekcije za naredne dvije godine, dok godišnji izvještaj o izvršenju dječjeg proračuna Republike Hrvatske prikazuje ukupno izvršene rashode i izdatke u državnom proračunu namijenjene ostvarivanju dječjih prava. Dječji proračun predstavlja konsolidirani dokument obveznika te su u izradu dječjeg proračuna uključeni svi proračunski korisnici unutar obveznika koji doprinose ostvarenju dječjih prava. Vlada Republike Hrvatske ističe da su ključni elementi prikupljanja i prikaza podataka definirani Metodološkim priručnikom koje je izradilo Ministarstvo financija. U navedenom metodološkom priručniku navedeni su svi važni parametri vezani uz izradu dječjeg proračuna/godišnjeg izvještaja, kao što su elementi proračuna koji se prikupljaju, sadržaj, obrazloženje, obveznici i sam način prikaza podataka. Uvažavajući važnost ove teme, u narednom razdoblju poduzet će se napore s ciljem postizanja veće pouzdanosti podataka, unaprjeđenja metodologije izrade i praćenja dječjeg proračuna na nacionalnoj, a kasnije i lokalnoj razini uz mogućnost usporedbe i praćenja podataka koja tijela dostavljaju, a za postizanje navedenog cilja nužna je suradnja svih nadležnih i relevantnih tijela.

Na stranici 96 Izvješća, vezano uz prijedlog koji glasi: „Redefinirati uvjete za ostvarivanje prava na doplatku za djecu“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Središnji državni ured za demografiju i mlade, u svom radu usmjeren na osnaživanje obitelji i unaprjeđenje sustava obiteljskih potpora s ciljem omogućavanja kvalitetnijeg obiteljskog života svim obiteljima u Republici Hrvatskoj. S ciljem stvaranja povoljnijih financijskih uvjeta za obitelji i pružanja dodatne pomoći obitelji u pojačanoj brizi o djeci, Središnji državni ured za demografiju i mlade pristupio je izradi izmjena i dopuna Zakona o doplatku za djecu u okviru kojih će se razmotriti izmjena dohodovnog cenzusa te uvećanje svota doplatka za djecu s ciljem proširenja kruga potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatku za djecu.

U odnosu na prijedloge pod točkom 2.7 „Unaprjeđenjem procesnih, tehničkih i kadrovskih uvjeta osigurati žurnost u obiteljskom sudovanju“ i „Na obiteljskim odjelima osigurati multidisciplinarnе timove koji bi stručnim znanjima sucima olakšali donošenje odluke, a prije svega osigurali odgovarajući pristup djetetu“, na stranici 102 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 21/22.), propisano da se u općinskim sudovima utvrđenim zakonom osnivaju sudski odjeli specijalizirani za postupanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi. Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, broj 21/22.), propisano je da su općinski sudovi u sjedištima županijskih sudova i Općinski sud u Novom Zagrebu nadležni za postupanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi za područje svakog pojedinog županijskog suda. Navedeni zakoni stupili su na snagu 1. ožujka 2022. Kako bi se povećala dostupnost pravne zaštite građanima posebno je propisana obveza predsjednika županijskih sudova na čijem su području nadležni općinski sudovi da osiguraju uvjete za poduzimanje postupovnih radnji u ovim predmetima te na navedeni način omogućе održavanje ročišta i provođenje drugih radnji u strankama bližim općinskim sudovima. Nadalje, Zakonom o sudovima propisuje se da se godišnjim rasporedom poslova određuju suci i državni službenici za rad na navedenim predmetima. Pri određivanju sudaca za rad na ovim predmetima predsjednik suda vodit će računa o tome da suci koji se raspoređuju na rad na ovim predmetima moraju imati izraženu sklonost za odgoj, potrebe i probitke djece, vladati osnovnim znanjima iz područja socijalne pedagogije, psihologije mladih i socijalnog rada za mlade osobe te redovito pohađati stručno usavršavanje iz ovih područja. Suce, vodeći računa o utvrđenim kriterijima, na vrijeme od pet godina iz reda sudaca tih sudova postavlja predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Nakon isteka roka od pet godina sudac može biti ponovno postavljen za suca za postupanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi. U odjelima su zaposleni i posebni stručni suradnici koji sudu pružaju potrebnu stručnu pomoć.

U odnosu na prijedlog pod točkom 2.7.1 „Obvezati sve stručnjake koji sudjeluju u pravosudnom postupku (suce, državne odvjetnike, odvjetnike) na kontinuiranu edukaciju“ na stranici 105 Izvješća i prijedlog pod točkom 2.7.1.1 „Propisati obveznu i kontinuiranu edukaciju o zaštiti djece i usavršavanje pravosudnih dužnosnika kao uvjet za obavljanje pravosudne dužnosti“ na stranici 109 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje da sukladno odredbama Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 28/13., 33/15., 82/15., 82/16., 67/18., 126/19. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 130/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 21/22., 60/22. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 16/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) suci, koji su godišnjim rasporedom poslova određeni za rad na predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi, moraju redovito pohađati stručno usavršavanje iz područja socijalne pedagogije, psihologije mladih i socijalnog rada za mlade osobe. Sukladno odredbama Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine“, br. 67/18. i 21/22.), državni odvjetnik i zamjenik državnog odvjetnika dužni su stalno se stručno usavršavati i sudjelovati u programima obrazovanja i usavršavanja Pravosudne akademije ili Europske mreže centara za stručno usavršavanje pravosudnih dužnosnika, odnosno mogu sudjelovati i u drugim oblicima obrazovanja i stručnog usavršavanja.

U odnosu na prijedlog pod točkom 2.7.1 „Osigurati žurnost u provođenju sudskih postupaka u kojima djeca sudjeluju kao žrtve ili svjedoci“ na stranici 105, osim što je člankom 4. Zakona o sudovima za mladež propisano da je kazneni postupak i u predmetima kaznenopravne zaštite djece hitan, nastavno, članak 3. Zakona o sudovima za mladež, među ostalim propisuje i supsidijarnu primjenu Zakona o kaznenom postupku. S tim u vezi, Vlada

Republike Hrvatske ističe kako su u tijeku sastanci Radne skupine za unaprjeđenje zakonodavnog okvira i prijedloga mogućih izmjena Zakona o kaznenom postupku, koja je osnovana 30. studenoga 2022. Cilj i zadatak Radne skupine je analizirati institute kaznenog postupka kroz sve njegove stadije u svrhu ubrzanja i povećanja učinkovitosti kaznenog postupka s posebnim naglaskom na pojedinim institutima u okviru koje radne skupine će se razmotriti potreba da se intervenira i u sve druge odredbe Zakona o kaznenom postupku na čiju je dvojbenost ukazala praksa.

U odnosu na prijedlog pod točkom 2.7.1 „Osnovati interdisciplinarni centar za djecu žrtve i svjedoke u kojem će se na jednom mjestu dijete saslušati, liječnički pregledati u forenzičke svrhe, temeljito procijeniti njegove individualne potrebe, izraditi individualni plan zaštite njegove sigurnosti te pružiti sve terapijske usluge“ na stranici 105 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako su u Republici Hrvatskoj, po prijavi na natječaj, posredstvom Vijeća Europe osigurana sredstava za uspostavu tzv. Barnahus modela prepoznatog kao primjer dobre prakse od strane Odbora stranaka Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (tzv. Lanzarote Odbor). Barnahus model predstavlja sveobuhvatni okvir za postupanje prema djeci žrtvama kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja u sigurnom i njima prilagođenom okruženju. Model je usmjeren na koordinirani, međuinstitucionalni odgovor koji na jednom mjestu okuplja sve relevantne dionike s ciljem sprječavanja sekundarne viktimizacije djeteta žrtve prije i nakon pokretanja kaznenog postupka. Iako je u Republici Hrvatskoj uspostavljen čitav niz nadležnih tijela zaduženih za sprječavanje sekundarne viktimizacije djece, neki slučajevi ukazuju, kako su djeca podvrgnuta većem broju ispitivanja različitih tijela (pedijatar, psihologa i suda). Implementacija Barnahusa trebala bi uključiti prilagodbu pravnog i uspostavu institucionalnog okvira, jačanje administrativnih kapaciteta koji u svom radu dolaze u doticaj s djecom žrtvama kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta te podizanja svijesti o spolnom zlostavljanju i iskorištavanju djece u općoj i stručnoj javnosti.

U odnosu na navode o relativno malom broju zatvorenika uključenih u posebni program tretmana počinitelja seksualnih delikata (PRIKIP) na stranici 108 Izvješća te u program unaprjeđenja roditeljskih kompetencija (Zatvorenik kao roditelj) u točki 4.3 „Djeca čiji su roditelji u zatvoru“ na stranicama 145 i 146 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje da se oba programa provode isključivo u grupnom obliku, kroz tri do četiri mjeseca (Zatvorenik kao roditelj), odnosno kroz oko deset mjeseci (PRIKIP), zbog čega ih je moguće provesti isključivo u kaznenim tijelima u kojima je moguće formirati zatvorenu malu grupu zatvorenika s kojima će se program provesti od početka do kraja. Programi se provode sukladno procijenjenim kriminogenim rizicima i tretmanskim potrebama zatvorenika te objektivnim mogućnostima kaznenih tijela (prostornim i kadrovskim), pri čemu je preduvjet pristanak zatvorenika da sudjeluje u programu. Sukladno procijenjenim potrebama, Središnji ured za zatvorski sustav i Centar za izobrazbu redovito organiziraju edukacije službenika za provođenje navedenih, ali i drugih posebnih programa tretmana, kako bi u svim kaznenim tijelima bilo dovoljno stručnjaka osposobljenih za njihovo provođenje. Tako je, primjerice, posljednja edukacija službenika za provođenje PRIKIP-a provedena 2021. te za sada ne postoji potreba za educiranjem dodatnih službenika, a temeljem odobrenog Godišnjeg plana i programa rada Centra za izobrazbu za 2023. godinu predviđeno je provođenje edukacije službenika tretmana za provedbu programa „Zatvorenik kao roditelj“.

U odnosu na prijedloge pod točkom 2.7.1.1 „Donijeti poseban propis o zaštiti djece od zlostavljanja i iskorištavanja“ i „Izmjenama propisa onemogućiti da osobe za koje se sumnja da su počinile spolne delikte na štetu djece dolaze u kontakt s djecom, u razdoblju od

prijave sumnje do formalnog pokretanja kaznenog postupka“ na stranici 109 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je ministar pravosuđa i uprave donio Odluku o osnivanju Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o zaštiti djece od nasilja. Njezin je cilj i zadatak analiza postojećeg zakonodavnog okvira radi utvrđivanja i otklanjanja mogućih praznina u sustavu zaštite djece propisivanjem uvjeta za organiziranje aktivnosti ili rad s djecom u svim segmentima života djece te unaprjeđenjem provjere ranije osuđivanosti osoba koje dolaze u kontakt s djecom.

Vežano uz točku 2.7.2 „Zaštita prava djece u sukobu sa zakonom“, na stranici 112 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe da, sukladno odredbama Zakona o sudovima za mladež i Zakona o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje („Narodne novine“, broj 133/12.), područni ured HZSR-a nadležan prema prebivalištu maloljetnika, provodi radnje za smještaj maloljetnika u ustanovu temeljem pravomoćnog sudskog rješenja, a odgovjna ustanova dužna je bez odgode prihvatiti maloljetnika ukoliko za to postoje uvjeti. Dužnost je sudova pratiti izvršavanje odgojnih mjera te reagirati ukoliko se krše prava i interesi maloljetnih počinitelja kaznenih djela, zajamčenih i Konvencijom o pravima djeteta. Također, domovi za odgoj djece i mladeži i odgojni domovi upućuju se na suradnju s nadležnim područnim uredima HZSR-a i poštivanje sudske odluke o izrečenoj odgojnoj mjeri maloljetnoj osobi. U odnosu na prijedlog na stranici 113 Izvješća, koji se odnosi na osnivanje zatvorenih zavodskih ustanova u skladu sa Zakonom o sudovima za mladež te unaprjeđenje uvjeta izvršenja mjere istražnog zatvora za maloljetnike u skladu s međunarodnim standardima i nacionalnim propisima, Vlada Republike Hrvatske ponovno ističe kako je ministar nadležan za pravosuđe 2013. donio odluku o osnivanju, u svim zatvorima, posebnih zatvorskih jedinica za maloljetnike u kojima će se do osnivanja zatvorenih zavodskih ustanova iz članka 66. Zakona o sudovima za mladež izvršavati istražni zatvor određen maloljetniku. U posebnu zatvorsku jedinicu maloljetnika se smješta odvojeno od punoljetnih osoba, no ukoliko bi maloljetnik bio smješten sam u sobi i ako bi takav smještaj po mišljenju liječnika mogao štetno djelovati na zdravlje maloljetnika, upravitelj zatvora o tome odmah obavještava nadležni sud radi odobravanja smještaja maloljetnika s punoljetnom osobom koja na njega neće štetno djelovati. Sukladno odluci, maloljetniku se tijekom izvršavanja istražnog zatvora u posebnoj zatvorskoj jedinici osigurava psihosocijalna pomoć, stalna zdravstvena skrb te mu se u okviru zatvorskih uvjeta omogućuje rad i poduka.

Vlada Republike Hrvatske ističe da za osnivanje zatvorenih zavodskih ustanova pri postojećim zatvorima ne postoje ni prostorni ni arhitektonski uvjeti, jer su zatvori smješteni u središtima gradova gdje zakonom nije dopuštena nadogradnja postojećih zatvorskih zgrada. Za osnivanje zatvorenih zavodskih ustanova nisu osigurana planirana sredstva u državnom proračunu niti je Zakon o sudovima za mladež iskazao potrebu osiguravanja financijskih sredstava za ovu svrhu. Zavodske ustanove zahtijevale bi posebnu logističku i kadrovsku potporu u pogledu službi osiguranja, tretmana te drugih poslova koji su potrebni za rad samostalnih zatvorenih zavodskih ustanova. Osnivanje ovakvih ustanova ne bi bilo ekonomično, niti primjereno, zbog činjenice vrlo malog broja maloljetnika kojima se izriče istražni zatvor, uz istovremenu veliku disperziju sudova koji ga izriču, a zbog čega bi se maloljetnici često našli u situaciji da se u takvoj zavodskoj ustanovi kroz duže vrijeme na izvršavanju istražnog zatvora nalaze sami. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da su postupci prema maloljetnicima žurni pa istražni zatvor u pravilu traje relativno kratko zbog čega za vrijeme izvršavanja istražnog zatvora nije moguće poduzimanje značajnijih aktivnosti u radu s maloljetnikom, primjerice, organiziranje obrazovanja.

U odnosu na iskazanu bojazan od neželjenog kontakta vezano uz izgradnju smještajnih kapaciteta za odrasle muške zatvorenike u blizini odgojnog zavoda za djevojke u točki 2.7.2 „Zaštita prava djece u sukobu sa zakonom“ na stranici 112 i u točki 5.8. „Pravosuđe“, „Zaštita maloljetnica u odgojnom zavodu“ na stranici 193 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe da je prostor novog zatvorenog objekta Kaznionice u Požegi namijenjen za smještaj zatvorenika okrenut pogledom od Odgojnog zavoda u Požegi, odnosno, u prostoru koji je okrenut prema Zavodu nalaziti će se prostorije za službenike. Nadalje, zgrada novog zatvorenog odjela neprovidnom je ogradom odvojena od asfaltiranog prolaza koji ovu zgradu dijeli od zgrade Zavoda te ima nadstrešnicu koja dodatno onemogućuje pogled na Zavod. Osim toga, u dijelu zgrade u kojoj se nalazi Zavod, a koja je okrenuta prema novom zatvorenom odjelu Kaznionice (službenim prostorijama za službenike), nalaze se kino dvorana i prostorija za društvene aktivnosti (na katu) te šetnica Zavoda. Zatvorenici smješteni na novom zatvorenom odjelu Kaznionice iz svojih soba neće moći vidjeti ni zgradu, ni šetnicu Zavoda. Potrebno je napomenuti da zatvorski sustav svakodnevno uspješno obavlja jednu od svojih osnovnih funkcija - održavanje reda i sigurnosti u svim kaznenim tijelima i odgojnim zavodima, što obuhvaća i stvaranje sigurnog okruženja za sve osobe lišene slobode. Osobe lišene slobode kaznu, odnosno mjeru izvršavaju odvojeno prema spolu, dobi, formalnopravnom statusu i kriminološkim obilježjima, pri čemu se osobito vodi računa o tome da je onemogućen svaki kontakt između maloljetnika, odnosno, maloljetnica na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i ostalih kategorija osoba lišenih slobode. Vlada Republike Hrvatske napominje da su 16. siječnja 2023. u objekt novog zatvorenog odjela Kaznionice, namijenjen smještaju zatvorenika, privremeno preseljene sve zatvorenice iz zatvorenog i poluotvorenog odjela Kaznionice u Požegi, gdje će boraviti do završetka radova na energetskej obnovi objekata u kojima su se ranije nalazile. Očekivano trajanje radova je godina dana, nakon čega će se u novi zatvoreni odjel Kaznionice smjestiti zatvorenici, sukladno njegovoj inicijalno planiranoj namjeni.

Nadalje, u prijedlozima za poboljšanja na stranici 126 Izvješća navedeno je kako je potrebno ubrzati proces uvođenja alternativnog predmeta nastavi vjeronauka u osnovnim školama. U vezi toga Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Odlukom o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu („Narodne novine“, broj 66/19.) učenicima i roditeljima ostavljena mogućnost izbora učenja izbornih predmeta između vjeronauka/informatike/stranog jezika te je učenicima dana mogućnost izbora nastavnog predmeta ukoliko se ne odlučuju za pohađanje nastave vjeronauka.

Vežano uz prijedloge za poboljšanje u točki 2.9 „Diskriminacija“ na stranici 127 Izvješća, gdje pravobraniteljica navodi da je potrebno ulagati dodatne napore za sprječavanje segregacije učenika pripadnika romske manjine u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina postavio visoke ciljeve pokazatelja ishoda u okviru Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine, poput udjela djece u Međimurskoj županiji koja osnovnoškolsko obrazovanje pohađaju u razredima u kojima je većina ili su svi učenici Romi, a koji se sa sadašnjih 40 % želi smanjiti na 20 % do 2027. Vežano uz prijedlog za poboljšanje kojim se navodi da je potrebno ulagati dodatne napore za osiguravanje pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja svoj djeci predškolske dobi, neovisno o statusu zaposlenja ili prebivalištu/boravištu roditelja, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u okviru projekta JUPI O planira nastavak nacionalne kampanje „Pokreni kotač znanja“ koja, pored osvještavanja široke i profesionalne javnosti o važnosti obrazovanja pripadnika romske nacionalne manjine, ima za cilj potaknuti značajnije sudjelovanje pripadnika romske nacionalne manjine u predškolskom odgoju i obrazovanju te u

srednjoškolskom i visokom obrazovanju, i to putem medijske kampanje i motivacijskih radionica s roditeljima i djecom, kao i natječaja za najbolje romske učenike. Kampanja uključuje i regionalne edukacije romskih pomagača te nacionalne stručne skupove koji imaju za cilj unaprijediti razumijevanje dionika o faktorima koji doprinose pozitivnim ishodima u obrazovanju, ali i promoviranje postojećih pozitivnih praksi uključivog obrazovanja na nacionalnoj i razini Europske unije.

Vezano uz prijedlog da je potrebno provoditi edukacije o ljudskim pravima i zabrani diskriminacije za predstavnike tijela javne vlasti, posebno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Vlada Republike Hrvatske napominje kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina planira projekt JUPI I, u okviru kojeg će se financirati aktivnosti kojima se pojačava borba protiv izravne i neizravne diskriminacije, uznemiravanja, stereotipizacije, antiromske retorike, govora mržnje i nasilja prema Romima, kao i protiv poticanja na nešto od navedenog, bilo putem Interneta ili izvan njega, uključujući i aktivnosti usmjerene borbi protiv romskog rasizma u školama, na prostoru zajednica s većim brojem romskog stanovništva te aktivnosti kojima se promiču multikulturalne vrijednosti uključujući i kampanje za podizanje svijesti na regionalnoj i lokalnoj razini.

U točki 4.1 „Djeca pripadnici nacionalnih manjina“ na stranici 134 Izvješća, vezano uz navode pravobraniteljice u odnosu na deložirane obitelji s područja Novog Vinodolskog, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sudjelovalo na svim sastancima nadležnih tijela vezano uz iznalaženje rješenja za smještaj obitelji. Također je i nadležni područni ured HZSR-a pružio svu potrebnu i dostupnu stručnu i materijalnu pomoć deložiranim obiteljima, sukladno zakonskim odredbama.

Nadalje, vezano uz prijedlog za poboljšanje na stranici 138 Izvješća da je potrebno uspostaviti čvršće mehanizme međuresorne suradnje, djelotvoran sustav koordinacije i bolju upotrebu resursa s ciljem kvalitetnog provođenja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece pripadnika romske nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina planira projekt socijalne inovacije, JUPI PILOT. Navedenim projektom se planira razvoj nove prakse rada centara za pružanje usluga u zajednici (resursnih centara u zajednici) u multidepriviranim zajednicama u svrhu integriranog pružanja usluga kroz aktivnosti uspostave pilot centara za pružanje usluga u zajednici u suradnji s lokalnom i područnom (regionalnom) samoupravom i zapošljavanje djelatnika centra (uključujući timove za rad na izdvojenim lokacijama centra) i širenje usluga postojećih pružatelja; provedbe i prilagodbe programa rada novoosnovanog centra i postojećih pružatelja. Također, planiraju se i evaluacije novih praksi rada postojećih pružatelja i pilot centra za pružanje usluga u zajednici (na razini pojedinca/lokaliteta tj. izdvojene jedinice centra/centra u cijelosti). Kroz rad centara u zajednici planirano je poboljšanje dostupnosti visoko kvalitetnih i evaluiranih programa podrške roditeljima u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti poput provedbe programa „Rastimo zajedno“. Vezano uz prijedlog da je potrebno razvijati i jačati preventivne programe i usluge u zajednici s ciljem smanjenja dječjih brakova u romskim zajednicama, Vlada Republike Hrvatske navodi da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, uz ranije navedene usluge koje će se razvijati u okviru centara za pružanje usluga u zajednici (resursnih centara), planira kroz projekt JUPI ZDRAV provoditi edukativne aktivnosti na temu reproduktivnog zdravlja žena i djevojaka u romskim zajednicama/lokalitetima.

U točki 4.2 „Djeca s problemima u ponašanju“, na stranici 141 Izvješća, vezano uz navode o djeci s problemima u ponašanju čije potrebe nadilaze mogućnosti obrazovnih ustanova, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je zaštita osobnih prava i dobrobiti djeteta u fokusu postupanja stručnih radnika HZSR-a, nadležnih područnih ureda. Sukladno propisanim zakonskim procedurama, područni uredi HZSR-a postupaju temeljem prijave škola, kao i svih drugih tijela i/ili osoba koje ih informiraju o djeci i mladima s teškoćama u ponašanju. Svakako je međuresorna suradnja područnih ureda HZSR-a i odgojno obrazovnih ustanova nužna u cjelovitoj razmjeni informacija i iznalaženju rješenja u najkompleksnijim situacijama. Vezano uz navode o programu „Iskorak“ na stranici 143 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje da je osnovni cilj Programa doprinijeti jačanju sustava zaštite djece u Republici Hrvatskoj unaprjeđenjem procjene i odgovarajućih, pravodobnih i učinkovitih intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju u ustanovama socijalne skrbi i pravosuđa. U sklopu Programa provedena je analiza stanja i potreba odgojnih ustanova u Republici Hrvatskoj te će Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, u skladu s rezultatima analize, planirati i poduzimati daljnje korake i mjere u svrhu unaprjeđenja procjene i intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju. Ključne aktivnosti Programa su: analiza stanja i potreba sa smjernicama, uspostava i rad međuresornog Savjetodavnog odbora za skrb i tretman djece i mladih s problemima u ponašanju, razvoj novog instrumenta za procjenu problema u ponašanju uz prateću edukaciju stručnjaka, edukacija stručnih i ostalih radnika za sveobuhvatnu skrb, razvoj i testiranje dvije specijalizirane intervencije uz testnu primjenu i edukaciju stručnjaka za njihovu primjenu koje će dodatno doprinijeti procesu transformacije ustanova za djecu i mlade s problemima u ponašanju.

U točki 4.6 „Djeca u pokretu“, na stranici 169 Izvješća ukazuje se na potrebu za specijaliziranom ustanovom za smještaj djece bez pratnje tražitelja međunarodne zaštite. Vlada Republike Hrvatske navodi da Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za prihvata i smještaj tražitelja međunarodne zaštite svakodnevno ulaže napore kako bi se djeci bez pratnje smještenoj u prihvatilištima osigurali adekvatni materijalni uvjeti prihvata, o čemu svjedoči i uređenje Prihvatilišta za tražitelje međunarodne zaštite u Kutini, namijenjenog prvenstveno za smještaj ranjivih skupina, projektom u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju. Vlada Republike Hrvatske ističe da se djeca bez pratnje starija od 16 godina, isključivo na temelju mišljenja posebnog skrbnika, smještaju u prihvatilišta za tražitelje međunarodne zaštite uz osiguranje posebnih prihvatnih i postupovnih jamstava. Najčešće se maloljetnici bez pratnje isključivo na temelju mišljenja posebnog skrbnika smještaju u Prihvatilište kada su u pratnji bliskog rođaka (brat, sestra, baka, teta, itd.). Nadalje, što se tiče izloženosti djece riziku od krijumčarenja, zlostavljanja i iskorištavanja, Vlada Republike Hrvatske napominje da se u okviru Projekta „Socijalne usluge i psihosocijalna podrška tražiteljima međunarodne zaštite“, u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini, posebna pažnja posvećuje osiguranju odgovarajućih sadržaja koji doprinose kvaliteti života tražitelja i odgovaraju na specifične potrebe korisnika. Osiguranje sustavne psihosocijalne podrške ranjivim skupinama, osobama s ozbiljnim zdravstvenim poteškoćama, djeci sa i bez pratnje, trudnicama, osobama s invaliditetom, osobama s mentalnim teškoćama te žrtvama trgovine ljudima, mučenja, silovanja ili drugog oblika psihičkog, fizičkog i spolnog nasilja, nužno je za njihovo osnaživanje. Hrvatski Crveni križ u svom radu u prihvatilištima, poseban naglasak stavlja na rad s ranjivim skupinama i s djecom kroz povećanje socijalne uključenosti, upoznavanjem s hrvatskim običajima i kulturom, prevencijom nasilja i povezivanjem s lokalnom zajednicom kroz edukaciju korisnika. Kroz različite aktivnosti te grupne i individualne oblike pružanja psihosocijalne pomoći, kontinuirano se poboljšava razina usluga dostupna tražiteljima smještenim u prihvatilištima. Načini kroz koje se takva vrsta pomoći osiguravala tražiteljima međunarodne zaštite su se mijenjali i unaprjeđivali u skladu s najboljom europskom praksom. Svjesni trauma s kojima se tražitelji suočavaju na putu prema

Republici Hrvatskoj, aktivnosti psihosocijalne podrške prilagođene su jačanju mentalnog zdravlja tražitelja te njihovoj uspješnijoj integraciji u društvo. Dio aktivnosti Projekta kontinuirano se posvećuje problematici trgovine ljudima. Kroz inicijalne procjene potreba te individualne razgovore, tražitelje, posebice djecu bez pratnje, upoznaje se s rizicima iskorištavanja te načinima prevencije i zaštite. Cilj je informirati tražitelje o problemima trgovine ljudima te ih podučiti prepoznavanju potencijalnih opasnih situacija i načina prevencije i zaštite.

Nadalje, na stranici 170 Izvješća, a vezano uz navode o poteškoćama pri uključivanju djece tražitelja međunarodne zaštite u odgojno-obrazovni sustav, Vlada Republike Hrvatske ističe da je suradnja koju Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za prihvati i smještaj tražitelja međunarodne zaštite ostvaruje s nadležnim obrazovnim institucijama u Zagrebu i Kutini, izuzetno dobra. Ministarstvo unutarnjih poslova otvoreno je prema sklapanju sporazuma o međusobnoj suradnji s udrugama civilnoga društva na području pružanja podrške tražiteljima međunarodne zaštite, smještenim u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu i Kutini, kao i osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, ali kao tijelo nadležno za prihvati tražitelja međunarodne zaštite, procjenjuje i odlučuje s kojim će nevladinim organizacijama surađivati, rukovodeći se najboljim interesom za tražitelje međunarodne zaštite. Vezano uz navode da se početak nastave za svakog učenika čeka minimalno dva mjeseca, kao i mogućnost dodatnog ciklusa od 70 sati te dopunskog rada izvan kurikuluma te da navedeno odgađa podršku djetetu, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo znanosti i obrazovanja odobravanjem pripreme i dopunske nastave odobrava učenicima učenje hrvatskoga jezika u najkraćem mogućem vremenu po zaprimanju zahtjeva. Priprema i dopunska nastava hrvatskog jezika provodi se sukladno članku 43. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te Pravilnika o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika („Narodne novine“, broj 15/13.). Školske ustanove postupaju u skladu s propisima za sve učenike koji započinju ili nastavljaju školovanje u Republici Hrvatskoj, a ne znaju hrvatski jezik. Stručno povjerenstvo za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta nakon provedenog ispitivanja učenika donosi mišljenje o potrebi uključivanja učenika u pripremu nastavu. Škola upućuje zahtjev za uključivanje određenog učenika u pripremu nastavu upravnom odjelu u županiji nadležnom za poslove obrazovanja, odnosno Gradskom uredu za obrazovanje, sport i mlade. Povjerenstvo Ureda donosi odluku o uključivanju učenika u pripremu nastavu i određuje u kojoj će se školi priprema nastava realizirati te navedenu odluku dostavlja školi. Nakon dobivanja odluke, škola se zahtjevom za pripremu/dopunsku nastavu obraća Ministarstvu znanosti i obrazovanja kojim traži suglasnost za svakog pojedinog učenika, a ono prioritarno izdaje suglasnosti za pripremu i dopunsku nastavu. Na temelju uvida u dostavljenu dokumentaciju i opravdanosti zahtjeva škole, Ministarstvo znanosti i obrazovanja daje prethodnu suglasnost za provođenje pripreme nastave učenja hrvatskoga jezika (do isteka 70 sati). Ako učenik nakon provedene pripreme nastave nije zadovoljio minimalne uvjete za uključivanje u redoviti sustav obrazovanja po prethodnoj navedenoj proceduri, traži se suglasnost za ponavljanje pripreme nastave ili suglasnost za odobravanje dopunske nastave. Posebno treba istaknuti da se posljednjih godina znatno povećao broj zahtjeva za učenike kojima se odobrava priprema/dopunska nastava zbog povratka hrvatskih državljana u domovinu, kao i sve većeg broja zapošljavanja stranaca u Republici Hrvatskoj (Nepalci, Kinezi, Filipinci, Makedonci, Indijci). Priprema i dopunska nastava za raseljene učenike iz Ukrajine provodi se u skladu s Odlukom o provođenju pripreme nastave za raseljene učenike iz Ukrajine (KLASA: 602-02/22-07/00669, URBROJ: 533-05-22-0001, od 1. travnja 2022.). Sukladno navedenoj Odluci, učenik se uključuje u pripremu nastavu danom dostavljanja podataka Ministarstvu znanosti i obrazovanja o uključenosti

učenika iz Ukrajine u sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj, na e-adresu: nacionalne-manjine@mzo.hr te nije potrebna Odluka upravnog odjela niti suglasnost Ministarstva. Nadalje, u prijedlozima za poboljšanja na stranici 171 Izvješća navedeno je kako treba i dalje jačati uključivanje djece u odgojno-obrazovni sustav i osigurati strukturirano, sustavno i intenzivno učenje hrvatskog jezika od prvog dana dolaska. S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo znanosti i obrazovanja, u okviru svoje nadležnosti, potiče provedbu aktivnosti kako bi svi učenici koji nedovoljno poznaju hrvatski jezik bili što uspješnije uključeni u odgojno-obrazovni sustav te se osjećali prihvaćenim i dobrodošlim u novo okruženje.

Osim toga, a vezano uz prijedloge za poboljšanje na stranici 171 Izvješća, pravobraniteljica navodi da djeci u nezakonitom boravku ili prelasku državne granice treba osigurati pravo na pristup međunarodnoj zaštiti i provesti neovisnu istragu o svim optužbama za nasilna i nezakonita protjerivanja djece. Vlada Republike Hrvatske ističe da je Služba za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova, od 2020. pokrenula četiri postupka u vezi s navodima o nasilju hrvatske policije prema migrantima, među kojima je bilo i maloljetnih osoba. U prvom slučaju, radi se o postupku iz 2021. koji se vodi pred Odborom za prava djeteta Ujedinjenih naroda, a u vezi kojeg je Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu pokrenulo istragu, a postupak je u tijeku. Drugi slučaj se odnosi na kaznenu prijavu Centra za mirovne studije iz 2021. protiv nepoznatih policijskih službenika Policijske uprave Sisačko-moslavačke, zbog kaznenih djela „Zlouporaba položaja i ovlasti“, „Mučenje i drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje“ i „Razbojništvo“ (članci 291., 104. i 230. Kaznenog zakona, „Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak, 101/17., 118/18., 126/19., 84/21. i 114/22.), počinjenih na štetu šesteročlane obitelji s četvero maloljetne djece. Utvrđeno je da su ozljede nastale najvjerojatnije samoozljeđivanjem. U trećem slučaju, 2021. podnesena je prijava protiv policijskih službenika na području Policijske uprave Vukovarsko-srijemske, zbog nanošenja teških tjelesnih ozljeda, razbojništva i materijalne štete prema maloljetnom migrantu, zastupanom po skrbniku iz Njemačke. U provedenom postupku nisu utvrđene nepravilnosti na strani policijskih službenika Policijske uprave Vukovarsko-srijemske. Posljednji slučaj odnosi se na zahtjev Pučke pravobraniteljice iz 2022., kojim se traže podaci vezano za postupanje Policijske uprave Karlovačke prema iračkoj obitelji, majci s dvoje maloljetne djece. Provedenim provjerama nije utvrđeno da su policijski službenici počinili kazneno djelo prema članovima obitelji. Članovima obitelji kasnije je odobren status azila u Republici Hrvatskoj te su pobjegli iz Republike Hrvatske i nema saznanja o njihovom mjestu boravišta. Potrebno je istaknuti da Služba za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova nije zaprimila prijave u vezi s neprimjerenim postupanjem prema djeci bez pratnje. Nadalje, na stranici 171 Izvješća, vezano uz prijedloge za poboljšanje, Vlada Republike Hrvatske navodi da su tijekom 2022. sva djeca koja su zatečena na području Republike Hrvatske bez pratnje, adekvatno i uspješno zbrinuta u ustanovama socijalne skrbi. Posebni skrbnici djeci bez pratnje uglavnom se imenuju iz redova zaposlenika nadležnih područnih ureda HZSR-a te je skrbništvo za djecu bez pratnje propisano Obiteljskim zakonom.

U točki 4.8 „Preporuke UN-ovog Odbora za prava djeteta u Republici Hrvatskoj“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Zaključke i preporuke Odbora objavilo na svojoj mrežnoj stranici te ih dostavilo svim ministarstvima i drugim mjerodavnim tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacijama civilnoga društva u području zaštite djece te ustanovama socijalne skrbi. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike pozvalo je navedene na provedbu zaključaka i preporuka u okviru svoje

mjerodavnosti te obavijestilo tijela državne uprave da će zatražiti godišnje izvješće/evaluaciju o učinjenom.

U točki 5.1 vezano uz preporuke o zapošljavanju stručnih suradnika u školama, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja na zahtjev pravobraniteljice za potrebe izrade Izvješća za 2022. dostavilo podatke o broju stručnih suradnika u školskim ustanovama. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako su u 2022. u ukupno 502 srednjoškolske ustanove (gimnazije, umjetničke škole, strukovne škole i učenički domovi), na radnom mjestu stručnog suradnika radile ukupno 943 osobe (362 pedagoga, 190 psihologa, 351 knjižničara i 40 stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila). Također, Ministarstvo znanosti i obrazovanja je pravobraniteljici dostavilo podatak kako su u srednjim školama u 2022. zaposlena 66 nova stručna suradnika (20 pedagoga, 44 psihologa i 2 knjižničara). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja izdalo Osnovnoj školi „Vis“ suglasnost za ustroj posebnog razrednog odjela i zapošljavanje učitelja edukacijskog rehabilitatora. Također, Osnovnoj školi „Župa Dubrovačka“, Mlini izdana je suglasnost za dopunu satnice stručnog suradnika socijalnog pedagoga. Ministarstvo znanosti i obrazovanja nije odobrilo zahtjeve Osnovne škole Jože Šurana, Višnjan i Osnovne škole Ivana Meštrovića, Zagreb za zapošljavanje stručnih suradnika edukacijskih rehabilitatora te zahtjev Osnovne škole Vladimira Nazora, Pazin za zapošljavanje stručnog suradnika socijalnog pedagoga.

U točki 5.3 „Zdravlje“ „Djeca oboljela od dijabetesa (glukagon u spreju)“, na 186 stranici Izvješća vezano na preporuku za uključivanje lijeka glukagona u spreju na Osnovnu listu lijekova, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je pogrešan zaključak u kojem se navodi da preporuka nije prihvaćena. Naime, provedena je redovna procedura sukladno odredbama važećeg pravilnika kojim su utvrđena mjerila i postupci za stavljanje lijekova na listu lijekova Zavoda te je lijek glukagon, zaštićenog imena Baqsimi, u obliku spreja za nos, 1. prosinca 2022. stavljen na Osnovnu listu lijekova Zavoda za liječenje teške hipoglikemije u odraslih, adolescenata i djece u dobi od 4 ili više godina sa šećernom bolešću, što je u skladu s registracijskim statusom lijeka.

Nadalje, vezano uz navode u točki 5.9 „Obiteljskoppravna zaštita“ „Unaprjeđivanje brige o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi“, stranica 193 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe da se svakom djetetu koje je životno ugroženo, osigurava adekvatni smještaj u sustavu. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike aktivno radi na poboljšanju uvjeta smještaja te povećanju kapaciteta te kontinuirano surađuje sa zavodima i ustanovama po pitanju pružanja stručne pomoći i podrške područnim uredima HZSR-a u postupcima zaštite osobnih prava i dobrobiti djece.

U odnosu na navode na stranici 196 Izvješća koji se odnose na traženje pravobraniteljice upućeno Ministarstvu pravosuđa i uprave za izmjenu kaznenog djela Povreda dužnosti uzdržavanja iz članka 172. Kaznenog zakona, kao i traženje pravobraniteljice za dopunom Zakona o izvršavanju kazne zatvora, na način da se osuđenika kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 172. Kaznenog zakona koji je osuđen na zatvorsku kaznu potiče na rad, ali i da mu se osigura da najveći dio sredstava zarađenih tim radom, umjesto u korist kaznionice/zatvora bude usmjeren na ostvarivanje djetetovog prava na uzdržavanje, potrebno je napomenuti da je odgovor dostavljen pravobraniteljici.

U točki 6. „Normativne aktivnosti“, točki 1. „Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026.“, a vezano uz navode o izostavljanju drugih važnih područja života djece, potrebno je napomenuti da je nositelj izrade ovoga akta strateškog planiranja Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te da je Nacionalni plan donesen u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17. i 151/22.), s Nacionalnom razvojnom strategijom 2030. kao hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj te Agendom UN-a 2030. Nacionalni plan oslanja se na EU Strategiju za prava djeteta 2021. - 2024. i ciljeve određene tim dokumentom. Nastavno na sektorske/višesektorske nacionalne akte strateškog planiranja, Nacionalni plan usklađen je sa svim nacionalnim aktima strateškog planiranja koji se odnose na djecu relevantnim u trenutku donošenja dokumenta kao što su: Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027., Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027., Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027., Nacionalni program športa 2019. - 2026., Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027., Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027., Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027., Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Nacionalna strategija djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. Također, pokazatelji ishoda u Nacionalnom planu određeni su u skladu s propisima koji uređuju strateško planiranje te suglasnosti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije kao nacionalnim koordinacijskom tijelom za strateško planiranje.

Nadalje, pravobraniteljica na stranici 202. Izvješća u dijelu br. 7. „Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu“ komentira postupak donošenja tog propisa. U postupku javnog savjetovanja o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o radu pravobraniteljica je predložila propisati zaštitu djeteta i maloljetnika ne samo kad se radi o njihovom naplatnom sudjelovanju, već i kad se radi o njihovom sudjelovanju bez naplate, u snimanju filmova, oglašavanju, pripremanju i izvođenju umjetničkih, scenskih i sličnih kulturnih djela te u sportskim natjecanjima. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da Zakon o radu uređuje radne odnose u Republici Hrvatskoj, a njihova je osnovna značajka naplatnost posla koji za poslodavca obavlja radnik. Iako dijete i maloljetnik u navedenim slučajevima sudjelovanja u aktivnostima koje predstavljaju svojevrsan rad nisu u radnom odnosu, bitno je naglasiti da opći propis o radu ne može u potpunosti urediti zaštitu djece, odnosno zaštitu izvan područja koje se tiče obavljanja rada. Takvu zaštitu mogao bi eventualno urediti drugi odgovarajući propis. Nadalje se navodi da je pravobraniteljica zatražila da se propiše obveza poslodavca da po službenoj dužnosti pribavi uvjerenje iz kaznene evidencije te da njezin prijedlog nije prihvaćen. U vezi s time, Vlada Republike Hrvatske ističe da je upravo odredbom članka 19.b stavka 2. točke 1. Zakona o radu propisano ovlaštenje poslodavca da zatraži od nadležnog tijela dokaz da kandidat za radno mjesto ili radnik zaposlen kod poslodavca nije kazneno osuđivan.

Vezano uz točku 6.3, Vlada Republike Hrvatske također ističe da je 29. prosinca 2022. donijela Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine i pripadajući Akcijski plan do 2025. godine. Svrha je ovoga srednjoročnog akta strateškog planiranja postizanje usklađene društvene reakcije na seksualno nasilje i seksualno uznemiravanje, osiguravanje učinkovitog postupanja u cilju zaštite žrtava, promicanje njihovih prava te razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti i štetnosti ovakvog ponašanja. U odnosu na navod pravobraniteljice na stranici 201 Izvješća kako je u okviru javnog savjetovanja upozoreno da uz svaku predviđenu mjeru nisu predviđeni pokazatelji

ishoda te da predviđene pokazatelje učinkovitosti pojedinih mjera Ured pravobraniteljice za djecu smatra nedovoljnim i nepreciznim, Vlada Republike Hrvatske ističe da je izrada akata strateškog planiranja propisana Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. U skladu s time Nacionalni plan, kao srednjoročni akt strateškog planiranja, i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, usklađeni su sa zahtjevima predmetnog Zakona. Odgovori na ove prijedloge dati su u okviru javnog savjetovanja, a Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim dodatno istaknuti kako je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, pokazatelj ishoda kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak koji omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog posebnog cilja. Sukladno tome, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se pokazatelji ishoda vežu uz realizaciju posebnog cilja, dok pokazatelj rezultata, kao kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak, omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u provedbi mjera, projekata i aktivnosti.

U točki 6. „Normativne aktivnosti“, vezano uz točku 9. „Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi“, vezano uz navode na stranici 202. Izvješća o potrebi educiranja odgojno-obrazovnih djelatnika u području mentalno zdravstvene pismenosti, Vlada Republike Hrvatske naglašava da Hrvatski zavod za javno zdravstvo od 2020. u sklopu Nacionalnog programa Živjeti zdravo provodi program PoMoZi Da (zdravstveno opismenjavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u području mentalnog zdravlja djece i mladih). Tijekom 2023. i 2024. provedba programa se provodi uz financijsku pomoć Ureda UNICEF-a za Hrvatsku. Održivost programa i jačanje resursa za provedbu u budućnosti moguća je uz osiguranje kontinuiranog financiranja i podršku Ministarstva znanosti i obrazovanja i Ministarstva zdravstva.

Nastavno na prijedlog izmjena i dopuna Zakona o izvršavanju kazne zatvora kako bi se dio sredstava ostvarenih radom zatvorenika uplaćivao za uzdržavanje djece, sadržano pod brojem 18., na stranici 205 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske napominje da je prilikom procjene potrebe izmjene i dopune spomenutog Zakona, prethodno potrebno provesti aktivnosti vezano uz analizu postojećeg stanja te utvrditi koja su moguća normativna i nenormativna rješenja za postizanje navedenog ishoda. Sukladno navedenom, ovim putem Vlada Republike Hrvatske skreće pažnju da je već temeljem novog Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, broj 14/21.) donesen i novi Pravilnik o radu i raspolaganju novcem zatvorenika („Narodne novine“, broj 67/22.) koji u članku 33. stavku 1. propisuje upravo odredbu koja omogućuje da najbolji interes djeteta ima prednost. Naime, novčana sredstva ostvarena radom zatvorenika, temeljem propisa kojim se uređuje ovrha, mogu se izvršiti samo po osnovi zakonskog uzdržavanja te za tražbine naknade štete prouzrokovane kaznenim djelom. Financijska sredstva ostvarena radom zatvorenika koriste se samo za pokriće stvarnih troškova, odnosno za isplatu naknada za rad i nagrada zatvorenicima te ostalih izdataka nastalih obavljanjem rada. Jedino ostatak prihoda nakon podmirenja predmetnih izdataka koristi se za poboljšanje uvjeta života i rada zatvorenika, te podmirenja ostalih izdataka kaznenih tijela. Odredba članka 14. stavka 2. Zakona o izvršavanju kazne zatvora propisuje da kaznionica, odnosno zatvor potiče i pomaže zatvoreniku u otklanjanju štete nanese kaznenim djelom te u pomoći i pomirenju sa žrtvama kaznenog djela. Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost i na okolnost da rad zatvorenika nije obavezan, no predstavlja sastavni dio pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora te se isti ocjenjuje. Naime, zatvorenici se potiču na rad radi razvijanja osjećaja odgovornosti te stjecanja znanja i vještina koje doprinose njihovom osposobljavanju za funkcionalan život na slobodi. Nadalje, kroz redovita savjetovanja zatvorenika te kroz provođenje posebnih i edukativno-razvojnih programa djeluje se na smanjivanje rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela te na unaprjeđenje kvalitete života

zatvorenika (ali i njihovog bližeg i daljeg okruženja) kroz razvoj specifičnih znanja i vještina u određenom području. Tako se primjerice u zatvorima i kaznionicama provodi posebni program usmjeren na razvoj roditeljskih kompetencija, u koji se uključuje zatvorenike koji su roditelji, među kojima su i oni koji krše svoju zakonsku obvezu uzdržavanja djeteta. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je gore navedenim aktivnostima vezanim uz pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora i zajedno s predmetnim novim podzakonskim aktom, već ostvaren predloženi ishod.

Vežano uz Pravilnik o maticama, osobniku, očevidniku, osobnom listu i evidencijama koje se vode u zatvorskom sustavu („Narodne novine“, broj 133/22.), pod brojem 32. na stranici 209 Izvješća, sukladno obrazloženju navedenom u postupku javnog savjetovanja, Vlada Republike Hrvatske ponovno ističe da je namjerno napravljena određena razlika između sadržaja evidencija u pisanom ili elektroničkom obliku, s obzirom na to da se u budućnosti planira potpuno prijeći u elektronički oblik, a da bi vođenje svih podataka u pisanom obliku dodatno i nepotrebno administrativno opteretilo službenike. Vežano na komentar o podacima o djeci koji bi se trebali voditi, Vlada Republike Hrvatske ponavlja da su podaci o djeci zatvorenika koji se nalaze na izvršavanju kazne zatvora dostupni iz službene dokumentacije zaprimljene pri dolasku zatvorenika, a mogu se i naknadno prikupiti tijekom izdržavanja kazne na temelju Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Podaci o djeci drugih kategorija osoba lišenih slobode nisu dostupni na opisani način. Podaci se prikupljaju iz dostupne dokumentacije, a podaci prikupljeni od zatvorenika provjeravaju se službenim putem tijekom izvršavanja kazne. Što se tiče posebne odluke kojom će se propisati popis, oblik, sadržaj i način popunjavanja službenih evidencija na poslovima osiguranja, sukladno člancima 52. i 54. spomenutog Pravilnika, ista je u fazi izrade jer se provodi racionalizacija poslovnih procesa i prilagodba elektroničkih baza i evidencija.

Nadalje, a vežano uz Sažetak Izvješća, točku 2.4 „Zdravstvena prava“ na stranici 15 Izvješća, Vlada Republike Hrvatske naglašava u pogledu navoda o problemu ovisničkih ponašanja djece i mladih, da Hrvatski zavod za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: HZJZ) prati pokazatelje ovisničkih ponašanja u djece i mladih putem Europskog istraživanja o pušenju, pijenju alkohola, uzimanju droga i drugim oblicima ovisnosti među učenicima (ESPAD istraživanja) od 1995., a od 2015. prati pokazatelje vezane uz ponašajne ovisnosti. Kao što je navedeno u Izvještaju problem ponašajnih ovisnosti kod maloljetnika predstavlja novi izazov u radu za sve koji se bave problemima ovisnosti.

Vežano uz navode o dostupnosti zdravstvene zaštite djeci tijekom pandemije bolesti COVID-19, Vlada Republike Hrvatske naglašava da, iako je velik broj osoba bio ili zaražen ili u samoizolaciji, podaci o korištenju zdravstvene zaštite u djelatnosti zdravstvene zaštite djece predškolske dobi (izvor Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske) govore o prilagodbi zdravstvenih djelatnika novonastaloj situaciji te je i pedijatrijska primarna zdravstvena zaštita tokom cijelog tog razdoblja i dalje ostala dostupna pacijentima. Tako je broj ukupno ostvarenih kontakata (fizički dolazak u ordinaciju, telefonski poziv i ostalo), u 2021. porastao 31,2 % u odnosu na 2020., a to je i porast od 9,3 % u odnosu na predpandemijsku 2019. (2019. godina - 2.372.249; 2020. godina - 1.977.417; 2021. godina 2.594.043). Uz dobar trend ukupnih kontakata, zabilježeno je i značajno povećanje broja telekonzultacija, porast u 2021. u odnosu na 2019. je bio 180 %. Također, Vlada Republike Hrvatske naglašava da su se tijekom pandemije preventivne aktivnosti u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite predškolske djece redovito provodile, unatoč velikom broju COVID-19 pozitivne djece i roditelja. Nadalje, na stranici 17 Sažetka Izvješća, vežano uz oglašavanje hrane, potrebno je naglasiti da je Ured pravobraniteljice za djecu sudjelovao na sastanku

„Zdravlje djece u središtu: utjecaji skriveni u okruženjima - sastanak ključnih dionika u području oglašavanja hrane i pića usmjerenog djeci“ 9. prosinca 2022. u organizaciji HZJZ-a koji je za cilj imao prikazati nacionalne i europske aktivnosti koje se provode u području ograničavanja oglašavanja hrane i pića usmjerenog djeci, sve u svrhu stvaranja okruženja koja olakšavaju pravilne prehrambene odabire i prevencije debljine.

Vežano uz točku 4.2 Sažetka Izvješća „Djeca s problemima u ponašanju“ te navode na stranicama 23 i 24, Vlada Republike Hrvatske kao primjer dobre prakse posebno ističe rano otkrivanje rizika u mentalnom zdravlju učenika koji provode liječnici školske medicine, putem probira, na sistematskim pregledima. Zbog pandemije školski liječnici su u školskoj godini 2021./2022. bili okupirani praćenjem kontakata u školama te je probir rađen u manjem opsegu. Ipak u školskoj godini 2021./2022. probir je rađen u 14 županija i Gradu Zagrebu. Ukupno je 8.853 učenika i 9.645 učenica osnovnih škola i srednjih škola obuhvaćeno probirom, većinom 1. razred srednje škole. Ukupno je 6,1 % učenika i 13,0 % učenica bilo pozitivno na YP CORE upitniku koji se koristi u svrhu probira. U aktualnoj školskoj godini, probir se radi u 8. razredu osnovne škole i 1. razredu srednje škole. Također, treba istaknuti provođenje programa Imam stav. Na inicijativu HZJZ-a, u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Agencijom za odgoj i obrazovanje te PrevLab (Laboratorijem za preventijska istraživanja ERF-a) provodi se od 2020. do 2023. To je sveobuhvatni univerzalni program prevencije korištenja alkohola, cigareta i droga u školskom okruženju baziran na učenju životnih vještina i konceptu socijalnih utjecaja.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra znanosti i obrazovanja dr. sc. Radovana Fuchsa, te državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Maderić, Žarka Katića, dr. sc. Irenu Petrijević, Tereziju Gras, Juru Martinovića, Sanjina Rukavinu, Vedranu Šimundžu Nikolić, Tomislava Dulibića, dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., dr. sc. Silvia Bašića, dr. med., Ivicu Šuška, Stipu Mamića i dr. sc. Ivu Ivanković.

